

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálněpedagogických studií

Bakalářská práce

Marie Ševčíková

Kvalita života dětí v dětském domově v Přerově

Olomouc 2023

Vedoucí práce: Mgr. Dagmar Pitnerová Ph. D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Kvalita života dětí v dětském v Přerově domově“ vypracovala sama pod odborným vedením. Dále prohlašuji, že všechny užití zdroje jsou zahrnuty v seznamu použité literatury.

V Olomouci, 19. 6. 2023

Ševčíková

Děkuji Mgr. Dagmar PITNEROVÉ, Ph. D. za odborné vedení bakalářské práce a poskytování užitečných rad. Dále bych chtěla poděkovat své rodině, přátelům a blízkým za obrovskou podporu. Velké děkuji patří i dětem, vychovatelům a panu řediteli z Dětského domova v Přerově za jejich pomoc, otevřenost a čas při mé výzkumné části.

Obsah	
Úvod	5
1 PROMĚNY ŽIVOTA V DĚTSKÉM DOMOVĚ V PŘEROVĚ	6
1.1 Historie dětských domovů	6
1.3 Současná situace dětských domovů	8
1.4 Dětský domov v Přerově dnes	9
1.5 Legislativa.....	11
2 OSOBNOST DÍTĚTE	14
2.1 Fyzický vývoj dítěte.....	14
2.2 Psychický a sociokulturní vývoj dítěte	23
2.3 Individuální program rozvoje osobnosti	30
3 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ KVALITU ŽIVOTA	33
3.1 Podpora výchovy a vzdělávání	33
3.2 Materiálně technické zabezpečení	39
4. Praktická část	42
4.1 Cíl praktické části	42
4.2 Metody výzkumu	42
4.3 Sběr dat	43
4.4 Otázky určené k rozhovoru.....	44
4.5 Analýza dat	45
4.6. Rozhovor s ředitelem	46
4.7 Interpretace dat	54
5. Závěr	55
Seznam bibliografických citací	57

Úvod

Značnou motivací pro mou bakalářskou práci je fakt, že o tomhle tématu není k dohledání mnoho publikací, které by tenhle problém rozebíraly. Dalším důvodem je praxe, kterou jsem absolvovala v rámci studia v dětském domově, a která mi ukázala cestu ke zkoumání nejen kvality života v dětském domově, ale i další otázky, co se dětských domovů týká.

Během studia se člověk setká s několika názory na dětský domov, a to většinou s těmi negativními. Proto mě zajímalo, zda je tomu tak i ve skutečnosti. Chtěla jsem zjistit, zda se teorie ať už z článků nebo kolující mezi studenty i ostatními lidmi setkává až tak v hojné míře s realitou. Jedním z mých cílů bylo též vyvrátit, že děti mají kvalitní život, dostatek lásky a materiálního zabezpečení a že jejich život je na tolik kvalitní a srovnatelný se životem v běžných rodinách.

Cílem bakalářské práce na téma „Kvalita života dětí v dětském domově v Přerově“ je „zkoumat“ kvalitu života a životního stylu dětí v tomto ústavním zařízení a „analyzovat“ přípravu těchto dětí na integraci do budoucí společnosti.

Práce je rozčleněna do čtyř kapitol. V první kapitole jsem se snažila přiblížit, jaký rozdíl může být mezi stylem ústavní výchovy v historii a v současné době. A zároveň mezi internátním a rodinným typem dětského domova. V druhé části jsem se zaměřila na vývoj dítěte a jeho osobní rozvoj. Ve třetí kapitole jsem se postupně zaměřila na znaky kvality života ze širšího pohledu, na materiálně technické zabezpečení a podporu výchovy a vzdělávání. V praktické části byla zvolena metoda kvalitativního rozhovoru s panem ředitelem Mgr. Luďkem Doleželem, který byl podložen pozorováním v Dětském domově v Přerově, které mu předcházelo.

1 PROMĚNY ŽIVOTA V DĚTSKÉM DOMOVĚ V PŘEROVĚ

Život v institucionální výchově prošel řadou komplexních změn a dalo by se říct, že současná podoba je od té dřívější k nepoznání. V případě dětských domovů to platí dvojnásobně. Trvalo to dlouho, ale nynější stav a situace napovídá, že postupný přerod dětských domovů z internátního typu na typ rodinný byl tou nejlepší cestou, kterou se tyto instituce mohly ubírat.¹

1.1 Historie dětských domovů

Dětské domovy nejsou v naší společnosti institucí novou. Byly u nás budovány dávno před první světovou válkou. Měnila se však jejich organizační struktura, formy hmotného zajištění i obsah činnosti. Za první předchůdce dnešních dětských domovů můžeme pokládat dřívější sirotčince a útulky, které byly budovány na ryze charitativním základě.² Když se podíváme zpětně do historie, dostaneme se až do středověku. Zde existovaly dobročinné ústavy zřizované při kláštorech. Nepřijímaly pouze opuštěné děti, ale i nemocné a staré lidi. Ke zřizování samostatných nalezinců, sirotčinců a dětských ústavů dochází hlavně v období po reformaci. Hlavním problémem v těchto zařízeních byla vysoká úmrtnost dětí.³ Ústavy poskytovaly dětem nejnutnější zaopatření. Převládala zde převážně náboženská výchova. Děti pracovaly ve prospěch ústavu a školní výuce nebývala věnována dostatečná péče.⁴

Jan Jiří Pestalozzi byl zakladatelem vychovatelského ústavu pro zanedbané a opuštěné děti. Jeho pokus v Neuhofu se stal vzorem péče pro tuhle mládež. Chtěl spojit výchovu s drobnou prací. Ústav měl zajišťovat dětem výchovu a děti svou prací prosperitu ústavu. Výchovou chtěl Pestalozzi rozvinout lidskost prostřednictvím výchovy intelektu a všestranné lásky.⁵ Zakládání různých ústavů si vyžadovalo značných finančních nákladů. Proto byla po dlouhá léta dávána přednost tzv. pěstounské péči, podle níž byly potřebné děti umísťovány v rodinách, kterým se dostávalo podpory z obecních sirotčích fondů, chudinských ústavů a různých spolků.⁶

---

¹ ZEZULOVÁ, Jana. *Kvalita života dětí v dětském domově v České Kamenici*: b.p. 1. Olomouc, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Dagmar Pitnerová.

² ŠVANCAR, Zdeněk a Jana BURIÁNOVÁ. *Speciálně-pedagogické problémy ústavní a ochranné výchovy*: b.p. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1988. ISBN n.u.

³ VOCÍLKA, Miroslav. *Dětské domovy v České republice I.: Teoretická východiska*. 1. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 1999. ISBN n.u.

⁴ ŠVANCAR, Zdeněk a Jana BURIÁNOVÁ. *Speciálně-pedagogické problémy ústavní a ochranné výchovy*: b.p. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1988. ISBN n.u.

⁵ VOCÍLKA, Miroslav. *Dětské domovy v České republice I.: Teoretická východiska*. 1. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 1999. ISBN n.u.

⁶ TAXOVÁ, Jiřina. *Výchovné problémy dětských domovů*: b.p. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n.p., v Praze, 1967. ISBN n.u.

V roce 1952 byla pěstounská péče zrušena a stovky dětí musely přejít do péče ústavní v dětských domovech, které se nově budovaly. Ochranné a nápravné se rušily. V pozadí těchto ústředních rozhodnutí stál naivní ideologický předpoklad, že za socialismu sociální problémy nebudou a že „vědecká“ kolektivní výchova stvoří nového socialistického člověka.⁷

Zařízení se dělila podle věku dětí na kojenecké ústavy, batolecí dětské domovy pro děti od jednoho roku do tří let, předškolní dětské domovy pro kategorii tří až šestiletých, školní domovy, kam spadali šesti až čtrnáctiletí, a domovy s tzv. zvýšenou péčí pro děti s predelikventním a delikventním chováním. Až v roce 1964 byl vydán nový zákon o rodině, díky němu bylo znovu možno zavést náhradní rodinnou péči, tedy rozšířit adopci, a postupně znovuzavádět pěstounskou péči. Samotné dětské domovy prodělávaly změny směrem k humanizaci, zlidštění a přiblížení k formám rodinné výchovy.⁸

Historie dětského domova v Přerově

Na základě sílící tendence v 30. letech minulého století poskytnout dětem osiřelým, opuštěným nebo výchovně zanedbaným náhradní rodinnou péči na vyšší úrovni, než jakou poskytovaly tehdejší sirotčince, rozhodl správní výbor Okresní péče o mládež v Přerově v roce 1937 o založení stavebního fondu pro výstavbu specializovaného zařízení. Díky podpoře této myšlenky byly učiněny první významné kroky k její realizaci.⁹

Projekt budovy zpracoval brněnský architekt Ing. Oskar Poříška a stavba byla zadána přerovské stavební firmě Kovařík, která ji dokončila již v říjnu 1941. Polovina budovy připadala okresnímu dětskému domovu, ve druhé byly umístěny např. poradna pro matky s dětmi a dispensář Masarykovy ligy proti tuberkulóze.¹⁰

Nově vybudovaný dětský domov byl předán novým obyvatelům do užívání 15. října 1941. V té době byl 61. zařízením svého druhu v republice. Jeho chod zajišťovaly správkyňe, vychovatelka, kuchařka a uklízečka. Z výroční zprávy o činnosti Okresní péče o mládež za rok 1946 vyplývá, že k 1. lednu 1946

---

⁷ VOCÍLKA, Miroslav. *Dětské domovy v České republice I.: Teoretická východiska*. 1. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 1999. ISBN n.u.

⁸ VOCÍLKA, Miroslav. *Dětské domovy v České republice I.: Teoretická východiska*. 1. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 1999. ISBN n.u.

⁹ Dětský domov Přerov: *Historie dětského domova Přerov. Dětský domov Přerov: b.p.* [online]. Dětský domov Přerov: b, 2021, 2021 [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: <https://ddprerov.cz/o-nas/historie-detskeho-domova/>

¹⁰ Dětský domov Přerov: *Historie dětského domova Přerov. Dětský domov Přerov: b.p.* [online]. Dětský domov Přerov: b, 2021, 2021 [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: <https://ddprerov.cz/o-nas/historie-detskeho-domova/>

bylo v péči zařízení 12 dětí, k nimž v průběhu roku přibylo dalších 24. Kromě dětí byl v domově povolen pobyt také dvěma matkám s kojenci. Za pět let od jeho založení pak zařízením prošlo celkem 148 dětí.¹¹

1.3 Současná situace dětských domovů

V naší společnosti nastalo po roce 1989 mnoho změn, které se dotkly i okolností zapříčiňující umístění dětí do dětského domova. Děti byly z mnoha důvodů zařazovány do dětských domovů internátního typu. Často se však stává, že rodiče neprojevují snahu o odstranění negativních vlivů a pobyt dětí v DD se značně prodlouží. V takových případech dochází nebo by mělo docházet k přemístění dětí do vhodnější formy náhradní péče. Realita je ovšem taková, že určitý počet dětí zůstává v zařízeních internátního typu až do dovršení dospělosti.¹²

Zákon č. 109/2002 Sb. - Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, pojednává o tom, co je to dětský domov, o pracovnících dětského domova, ale také o dětech, vedení potřebné dokumentace, které se k práci v dětském domově vztahují. (Více v kapitole materiální zabezpečení)¹³

Nynější dětské domovy pracují na principu zajišťování péče o děti dle jejich individuálních potřeb. Jsou zde umísťovány děti s nařízenou ústavní výchovou, které mají závažné poruchy chování. Děti se vzdělávají ve školách mimo dětský domov a DD ji plní převážně výchovné, vzdělávací a sociální úkony. Dětský domov rozděluje děti do rodinných skupin, kde jsou děti odlišného věku i pohlaví. Rodinnou skupinu tvoří nejméně 6 a nejvíce 8 dětí.¹⁴ Hlavním úkolem dětského domova je zajistit zázemí nezletilým nezaopatřeným osobám – dětem, a to zpravidla ve věku od 3 do 18 let. Dospělí, pokud se připravují na budoucí povolání (studují), zůstávají v dětském domově nejdéle do 26 let. Jako plnoletí se v 18 letech mohou rozhodnout pro odchod z péče domova.¹⁵ Dětský domov se dále snaží i o to, aby sourozenci vyrůstali spolu a nebyli oddělováni do jiných rodinných skupin, přičemž DD by měl mít nejméně 2 rodinné skupiny a

---

¹¹ Dětský domov Přerov: *Historie dětského domova Přerov. Dětský domov Přerov: b.p.* [online]. Dětský domov Přerov: b, 2021, 2021 [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: <https://ddprerov.cz/o-nas/historie-detskeho-domova/>

¹² VOCÍLKA, Miroslav. *Dětské domovy v České republice I.: Teoretická východiska*. 1. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 1999. ISBN n.u.

¹³ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů: b.p. In: *Občanské právo*. b.m.: b, 2002, ročník 2002, 48/2002, číslo 109. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-109?text=rozvoj%20osobnosti>

¹⁴ VAVRYSOVÁ, Lucie. *Rizikové aktivity, depresivita a vybrané osobnostní rysy u českých adolescentů z dětských domovů se školou a z výchovných ústavů: b.p.* 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. ISBN 978-80-244-5426-9.

¹⁵ Dětský domov Přerov: *Historie dětského domova Přerov. Dětský domov Přerov: b.p.* [online]. Dětský domov Přerov: b, 2021, 2021 [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: <https://ddprerov.cz/o-nas/>

nejvíce 6 rodinných skupin.¹⁶ Na základě žádosti lze domov a pobyt v dětském domově poskytnout i nezletilým matkám s dítětem. V jedné rodinné buňce je soustředěno osm až deset dětí, o tu se starají daní vychovatelé jako „náhradní rodiče“. Takto sestavená rodina žije ve velkometrážním bytě, kde je vše k nerozeznání od rodiny „tradiční“. Klienti mají dětské pokoje, obývací pokoj, koupelnu, záchod, kuchyň a většinou je součástí bytu i vychovatelská kancelář. Dítě zůstává ve stejné rodině od nástupu do ústavu po dovršení zletilosti (ukončení studia). Všechny tyto atributy jsou pozitivním krokem, kterým je dětem zajištěno určité soukromí, suplování rodinné atmosféry, vytvoření sociálních sítí a v budoucnu zvládnutí sociálních rolí.¹⁷Dle Hoferekové (2009)¹⁸ průměrně děti tráví v dětském domově 14,5 roku.

1.4 Dětský domov v Přerově dnes

Dětský domov Přerov se nachází v Sušilově ulici č. 25, zřizovatelem dětského domova je Olomoucký kraj, v přenesené působnosti nepřetržitě funguje od roku 1941. Základní organizační jednotkou dětského domova je rodinná skupina, která se skládá z 6 až 8 dětí. DD Přerov má celkovou kapacitu 24 dětí, které jsou rozděleny do 3 rodinných skupin, z nichž jedna rodinná skupina je ubytována na Domově mládeže v Přerově Bří. Hovůrkových 17.¹⁹

Děti jsou vzdělávány na školách v Přerově a jsou vedeny k plnění školních povinností. DD soustavně usiluje o správný vývoj jejich dětí, aktivně je zapojuje do všech činností běžného života, a chtějí, ať děti získávají co nejvíce zkušeností z různých oblastí. Budují v dětech samostatnost a odpovědnost za své chování, aby z nich jednou vyrostl práce schopný a spořádaný člověk.²⁰

Dětský domov nabízí 24 lůžek a je k němu připojena jídelna s maximální kapacitou 40 jídel. Chod DD je dán zákonem č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní a ochranné výchovy ve školských

---

¹⁶ VAVRYSOVÁ, Lucie. *Rizikové aktivity, depresivita a vybrané osobnostní rysy u českých adolescentů z dětských domovů se školou a z výchovných ústavů*: b.p. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. ISBN 978-80-244-5426-9.

¹⁷ ZEŽULOVÁ, Jana. *Kvalita života dětí v dětském domově v České Kamenici*: b.p. 1. Olomouc, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Dagmar Pitnerová.

ŠVANCAR, Zdeněk a Jana BURIÁNOVÁ. *Speciálně-pedagogické problémy ústavní a ochranné výchovy*: b.p. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1988. ISBN n.u.

¹⁸ HOFERKOVÁ In: VAVRYSOVÁ, Lucie. *Rizikové aktivity, depresivita a vybrané osobnostní rysy u českých adolescentů z dětských domovů se školou a z výchovných ústavů*: b.p. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. ISBN 978-80-244-5426-9.

¹⁹ Dětský domov Přerov: *Historie dětského domova Přerov. Dětský domov Přerov*: b.p. [online]. Dětský domov Přerov: b, 2021, 2021 [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: <https://ddprerov.cz/o-nas/>

²⁰ Dětský domov Přerov: *Historie dětského domova Přerov. Dětský domov Přerov*: b.p. [online]. Dětský domov Přerov: b, 2021, 2021 [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: <https://ddprerov.cz/o-nas/>

zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů a dále zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším a odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.²¹

Dalším z důležitých dokumentů je Úmluva o právech dítěte – Sdělení č. 104/1991 Sb., které vymezuje a určuje veškerá práva dítěte a stará se o to, aby byly dodržovány ve všech situacích a za všech okolností.²²

Dětem umístěným v dětském domově je plně poskytováno přímé zaopatření, a to v podobě stravování, ubytování a ošacení. Dále jsou dětem plně zajištěny učební pomůcky a potřeby nutné k jejich vzdělávání. Dětský domov se stará, aby byly všem dětem uhrazeny nezbytné náklady na vzdělávání, zdravotní péči, léčiva a zdravotnické prostředky, které nejsou hrazeny ze zdravotního pojištění.²³ Každému dítěti je vyměřeno kapesné, a to až do výše (za měsíc):

- Do 6 let věku max 60 Kč
- 6 let až 10 let max 180 Kč
- 10 let až 15 let max 300 Kč
- 15 let až 26 let max 450 Kč²⁴

Dále jsou dětem hrazeny potřeby pro využití volného času a rekreaci, náklady na kulturní, uměleckou, sportovní a oddechovou činnost, náklady na soutěžní akce, rekreace a náklady na dopravu k osobám odpovědným za výchovu.²⁵

Další pracovníci, kteří napomáhají ke kvalitnímu životu v dětském domově jsou zmíněni v příložené ukázce organizační struktury²⁶:

---

²¹Dětský domov Přerov: *Historie dětského domova Přerov. Dětský domov Přerov: b.p.* [online]. Dětský domov Přerov: b, 2021, 2021 [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: <https://ddprerov.cz/o-nas/>

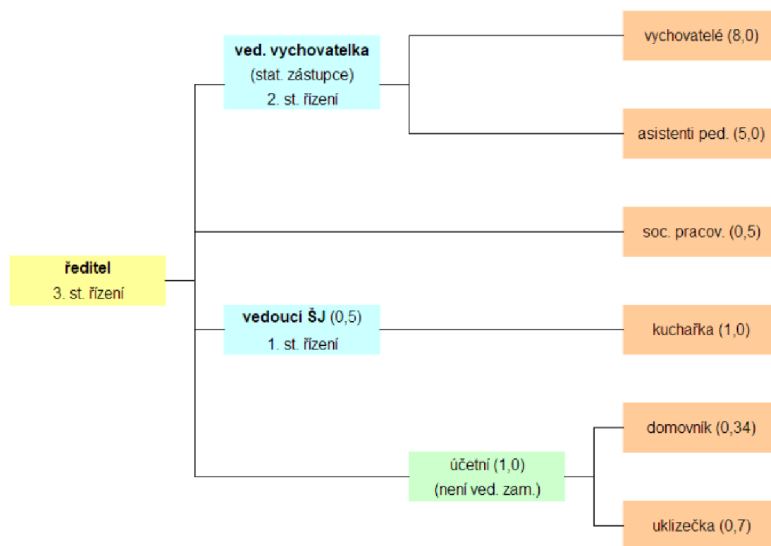
²²ČESKÁ REPUBLIKA. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte: b.p. In: *Mezinárodní právo*. b.m.: b, 1991, ročník 1991, 22/1991, číslo 104. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-104>

²³Dětský domov Přerov: *Historie dětského domova Přerov. Dětský domov Přerov: b.p.* [online]. Dětský domov Přerov: b, 2021, 2021 [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: <https://ddprerov.cz/o-nas/>

²⁴Dětský domov a školní jídelna Přerov: Vnitřní řád zařízení. In: *DDPřerov: Dokumenty* [online]. Přerov: b, 2019, 2019-12-17 [cit. 2023-05-04]. Dostupné z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

²⁵Dětský domov Přerov: *Historie dětského domova Přerov. Dětský domov Přerov: b.p.* [online]. Dětský domov Přerov: b, 2021, 2021 [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: <https://ddprerov.cz/o-nas/>

²⁶Organizační struktura: b.p. In: *Dětský domov a školní jídelna Přerov: O nás* [online]. b.m.v.: b, 2021, b.d.v. [cit. 2023-05-04]. Dostupné z: <https://ddprerov.cz/o-nas/>

Obrázek č. 1 Organizační struktura dětského domova

1.5 Legislativa

U vychovatelů, kteří vzdělávají a vychovávají osoby mravně narušené a s poruchami chování či emocí vůbec, je vyžadováno dodržování nejvyšších morálních norem a principů. Systém péče o děti, které jsou ohrožené sociálním vyloučením, je v České republice realizován v souladu s níže uvedenými právními předpisy, normami a zákony.²⁷

Jedním z nejdůležitějších zákonů, který se týká každého dítěte (mladšího 18 let, není-li tomu jinak v případě zplnoletění) a zabezpečuje jeho rovná a nezcižitelná práva, důstojnost, určuje zákon: 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte. Jménem České a Slovenské Federativní Republiky byla Úmluva podepsána v New Yorku dne 30. září 1990. Pro Českou a Slovenskou Federativní Republiku vstoupila v platnost v souladu se svým článkem 49 odst. 2 dnem 6. února 1991.²⁸ Dalšími zákony, které se zaobírají dítětem, rodinou nebo stavem ve kterém se nachází jsou:

- Zákon č. 109/2002 Sb., Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů-zákon vymezuje, co je to ústavní výchova, popisuje formy ústavní

²⁷ ZEZULOVÁ, Jana. *Kvalita života dětí v dětském domově v České Kamenici*: b.p. 1. Olomouc, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Dagmar Pitnerová.

²⁸ ČESKÁ REPUBLIKA. *Úmluva o právech dítěte: Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte*. In: . b.m.: b, 1991, ročník 1991, 22/1991, číslo 104, s. 1. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-104/zneni-20100329>

výchovy, pracovníky, práva a povinnosti vůči dětem, povinnosti vůči pracovníkům²⁹, V.z.p.p.³⁰

- Zákon č. 359/1999 Sb., Zákon o sociálně-právní ochraně dětí, vymezuje sociální a právní pomoc dítěti, možnou péči a poradenskou činnost, například, když dítěti zemřeli rodiče, V.z.p.p.³¹
- Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, O rodině, V.z.p.p. (nahrazuje zákon 94/ 1963) - vymezuje co je to rodina, jakým způsobem a jak může být utvořena, jak rodina zaniká, kdo rodinu tvoří, kdo je zákonným zástupcem, kdo je dle zákona rodičem dítěte...³²
- Zákon č. 452/1992 Sb., Zákon o pěstounské péči, upravuje a pojednává o tom, co je to pěstounská péče, jak a jakým způsobem se dítě do pěstounské péče může dostat, kdo je to pěstoun, jak se jím stane, V.z.p.p.³³
- Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, Osvojení, vymezuje, co je to osvojení, co osvojení předchází, kdo a za jakých podmínek může být osvojitel, jak a jaké dítě se dostane k osvojení, V.z.p.p.³⁴
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava české republiky, V.z.p.p.³⁵

Dalšími zákony, které plně ovlivňují dítě, jsou zákony o vzdělávání, které se podílejí na tom, aby dítěti bylo poskytnuto vzdělání ve všech rovinách a jeho náplň byla pro dítě dostačující, kvalitní a zejména plně dostupná. Doplnují je i zákony o pedagogických a nepedagogických pracovních, kteří tomuto procesu napomáhají.

---

²⁹ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů*: b.p. In: *Občanské právo*. b.m.: b, 2002, ročník 2002, 48/2002, číslo 109, s. 1. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-109>

³⁰ V.z.p.p.= Ve znění pozdějších předpisů

³¹ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí*: b.p. In: *Občanské právo*. b.m.: b, 1999, ročník 1999, 111/1999, číslo 359, s. 1. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>

³² ČESKÁ REPUBLIKA. *Občanský zákoník: O rodině*. In: *Občanské právo*. b.m.: b, 2012, ročník 2012, 33/2012, číslo 89, s. 1. Dostupné také z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89/zneni-20140101#p3080_p3080-238

³³ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o pěstounské péči: úplné znění, jak vyplývá z pozdějších změn a doplnění*. In: *Občanské právo*. b.m.: b, 1992, ročník 1992, 90/1992, číslo 452, s. 1. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-452>

³⁴ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon občanský zákoník: Osvojení*. In: *Občanské právo*. b.m.: b, 2012, ročník 2012, 33/2012, číslo 89, s. 1. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89/zneni-20140101?text=osvojen%C3%AD>

³⁵ ČESKÁ REPUBLIKA. *Ústava České republiky*: b.p. In: *Ústavní právo*. b.m.: b, 1993, ročník 1993, 1/1993, číslo 1, s. 1. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

- Zákon č. 561/2004 Sb., Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), celkově pojednává o zdělávání, povinné školní docházce, o právech a povinnostech žáka... V.z.p.p.³⁶
- Zákon č. 563/2004 Sb., Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, pojednává o tom, kdo je to pedagogický pracovník, jaké vzdělání musí dosahovat, jaké má práva a povinnosti V.z.p.p.³⁷

Znalost výše uvedených právních dokumentů se nesmí stát pouze abstraktním pojmem, ale je podmínkou argumentace v prosazování práv osob sociálně znevýhodněných. Jejich znalost je důležitá pro výchovné pracovníky, zákonné zástupce, rodiče samotné a vůbec všechny, kdo se podílí na řešení situace dětí v dětských domovech.³⁸

---

³⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*: b.p. In: *Správní právo*. b.m.: b, 2004, ročník 2004, 190/2004, číslo 561, s. 1. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

³⁷ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů*: b.p. In: *Správní právo*. b.m.: b, 2004, ročník 2004, 190/2004, číslo 563, s. 1. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>

³⁸ ZEŽULOVÁ, Jana. *Kvalita života dětí v dětském domově v České Kamenici*: b.p. 1. Olomouc, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Dagmar Pitnerová.

2 OSOBNOST DÍTĚTE

V následující kapitole se budeme věnovat osobnosti dítěte a jeho celkovému vývoji od početí do dospělosti. Zaměříme se na vývoj fyzický, psychický a sociokulturní, jelikož tyto složky vytvářejí komplexní lidskou osobnost.

Dnešní vývoj jedince je chápán jako výsledek interakce biologických a psychosociálních vlivů, které se uplatňují v různé míře, v závislosti na sledované funkci i vývojovém období.³⁹

K osobnosti dítěte se neodmyslitelně váže jeho definice: Podle čl. 1 Úmluvy se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší 18 let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve. Podle § 8 občanského zákoníku se pak zletilosti nabývá dovršením osmnáctého roku věku; před dosažením tohoto věku lze zletilosti nabýt jen uzavřením manželství (nejdříve od 16 let věku).⁴⁰

Ohrožené dítě poté přesněji definuje zákon o Zákon č. 359/1999 Sb. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí § 6, který jasně vymezuje kdy a za jakých podmínek se jedná o to, že je dítě ohroženo nebo vykazuje známky ohrožení, jak na zdraví, tak psychické újmě.⁴¹

2.1 Fyzický vývoj dítěte

Vývoj je určený dědičností a působením vnějších vlivů. Uskutečňuje se za pomoci zrání a učení. Proces zrání je předurčen genetickým programem, projevuje se zákonitou posloupností určitých změn, které lze chápat jako připravenost k dalšímu rozvoji. K vývojovým proměnám tak dochází v jednotlivých oblastech a v určitém pořadí.⁴²

Prenatální vývoj

---

³⁹ VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

⁴⁰ Legislativa a systém sociálně-právní ochrany: CO ZNAMENÁ, KDYŽ SE ŘEKNE SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANA DĚTÍ?. In: *MPSV: Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. b.m.v.: b, b.r., b.d.v. [cit. 2023-06-19]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/legislativa-a-system-socialne-pravni-ochrany>

⁴¹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí: b.p. In: *Občanské právo*. b.m.: b, 1999, ročník 1999, 111/1999, číslo 359. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>

⁴² VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

Dle Vágnerové a Lisé prenatální vývoj trvá 9 kalendářních, resp. 10 lunárních měsíců po 28 dnech. Je to doba, která uplyne od oplození vajíčka do narození dítěte.⁴³

1. měsíc

V prvním měsíci roste zárodek nejrychleji. Měří zhruba od 0,5 do 1,5 cm. Postupně se u plodu vytvářejí základy trávicí a nervové soustavy, srdce, játra, ledviny, žaberní rýhy a základy lebky, nosu, očí, uší a úst. Vznikají též základy končetin.⁴⁴

Na přelomu s druhým měsícem hlava embrya tvoří asi jednu polovinu celkové délky těla. Zřetelně se vyvíjí jazyk a zárodky zubů.⁴⁵

2. měsíc

V sedmém týdnu se objevují první sotva znatelné pohyby, v osmém týdnu by se pohyby daly charakterizovat jako záškuby. Od začátku devátého týdne pozorujeme samostatné pohyby končetin a posléze i pohyby hlavy.⁴⁶ Začínají se taktéž vyvíjet vnější pohlavní orgány a na konci měsíce začínají být zřetelné rozdíly mezi jedinci mužského a ženského pohlaví.⁴⁷

Na přelomu s třetím měsícem těhotenství má plod již vyvinuty základy nehtů na prstech i nohou i rukou, uzavřená oční víčka, hlasivky a rty. Hlava je k poměru k tělu stále velká. Vnější pohlavní orgány jsou jasně zřetelné a pohlaví tak snadno rozlišitelné.⁴⁸

3. měsíc

---

⁴³ VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

⁴⁴ VANČATA, Václav. *Evoluce kostry, Prenatální ontogeneze: Antropologický ústav PřF MU*. In: *MUNI IS: Informační systém Masarykovy univerzity* [online]. Brno: b, b.r., b.d.v. [cit. 2023-06-14]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/sci/podzim2016/Bi6868/um/Evoluce_kostrы_cloveka_prenatalni_ontogeneze_2016.pdf

⁴⁵ VANČATA, Václav. *Evoluce kostry, Prenatální ontogeneze: Antropologický ústav PřF MU*. In: *MUNI IS: Informační systém Masarykovy univerzity* [online]. Brno: b, b.r., b.d.v. [cit. 2023-06-14]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/sci/podzim2016/Bi6868/um/Evoluce_kostrы_cloveka_prenatalni_ontogeneze_2016.pdf

⁴⁶ VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

⁴⁷ VANČATA, Václav. *Evoluce kostry, Prenatální ontogeneze: Antropologický ústav PřF MU*. In: *MUNI IS: Informační systém Masarykovy univerzity* [online]. Brno: b, b.r., b.d.v. [cit. 2023-06-14]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/sci/podzim2016/Bi6868/um/Evoluce_kostrы_cloveka_prenatalni_ontogeneze_2016.pdf

⁴⁸ VANČATA, Václav. *Evoluce kostry, Prenatální ontogeneze: Antropologický ústav PřF MU*. In: *MUNI IS: Informační systém Masarykovy univerzity* [online]. Brno: b, b.r., b.d.v. [cit. 2023-06-14]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/sci/podzim2016/Bi6868/um/Evoluce_kostrы_cloveka_prenatalni_ontogeneze_2016.pdf

Plod aktivně reaguje na dotek v okolí úst a nosu, pohybuje jazykem, zívá. Lze pozorovat náznaky sacích pohybů.⁴⁹ Vyvíjejí se a diferencují končetiny. Na jejich koncích vznikají prsty, které jsou však z počátku spojené blánou.⁵⁰ Na podráždění ruky odpovídá sevřením prstů. Pohybuje hlavičkou, rukama i trupem, umí se otáčet kolem své osy.⁵¹ Při doteku chodidla se prsty na noze roztáhnou. Toto reflexní chování se projeví při porodu a mizí měsíc po narození.⁵²

4. měsíc

Ve čtvrtém měsíci dostihuje tempo růstu těla tempa růstu hlavy. Plod se začíná intenzivně pohybovat, „kope“, tento moment bývá označován jako „quickening“-zrození života, reflexní aktivity, které se objevují v průběhu třetího měsíce jsou nyní výrazné. Urychluje se vývoj svalstva, začíná osifikace kostry.⁵³ Plod aktivně reaguje na dotek kdekoliv na těle. Otvírá a zavírá ústa. Umí i měnit výraz tváře.⁵⁴ Je taky velmi dobře zřetelný vnější genitál, od této chvíle s velkou pravděpodobností dokáže ultrazvuk odhalit pohlaví budoucího dítěte.⁵⁵

5. měsíc

V pátém měsíci dosahuje plod přibližně poloviny své porodní délky a váží asi půl kilogramu. Rysy jeho obličeje dostávají individuální výraz. „Kopání“ dítěte je čím dál tím intenzivnější, což je navenek patrný znak individuality dítěte.⁵⁶ Objevuje se jasná fáze spánek-bdění a dítě v děloze zaujímá oblíbenou pozici („leží“). Plod se stává mnohem

---

⁴⁹ VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

⁵⁰ KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka 1: somatologie, antropologie, fyziologie, imunologie*. 1. Praha: NAKLADATELSTVÍ SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-47-0.

⁵¹ VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

⁵² VANČATA, Václav. *Evoluce kostry, Prenatální ontogeneze: Antropologický ústav PřF MU*. In: MUNI IS: Informační systém Masarykovy univerzity [online]. Brno: b, b.r., b.d.v. [cit. 2023-06-14]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/sci/podzim2016/Bi6868/um/Evoluce_kostrы_cloveka_prenatalni_ontogeneze_2016.pdf

⁵³ VANČATA, Václav. *Evoluce kostry, Prenatální ontogeneze: Antropologický ústav PřF MU*. In: MUNI IS: Informační systém Masarykovy univerzity [online]. Brno: b, b.r., b.d.v. [cit. 2023-06-14]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/sci/podzim2016/Bi6868/um/Evoluce_kostrы_cloveka_prenatalni_ontogeneze_2016.pdf

⁵⁴ VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

⁵⁵ MATEJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa: základní duševní potřeby dítěte: dítě a lidský svět*. 1. Praha: Grada, 2005. Pro rodiče. ISBN 978-80-247-0870-6.

⁵⁶ MATEJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa: základní duševní potřeby dítěte: dítě a lidský svět*. 1. Praha: Grada, 2005. Pro rodiče. ISBN 978-80-247-0870-6.

aktivnější-kope, natahuje se, kroutí se a dokonce škytá. Je zřetelně slyšet tep srdce. Dýchací systém je ještě nedostatečně vyvinutý-proto mnoho dětí, které jsou předčasně narozeny umírá.⁵⁷

6. měsíc

U plodu lze již registrovat rychlé pohyby očí.⁵⁸ Pohyby končetin se stávají intenzivnějšími, ale jinak se příliš nemění, nejsou ještě příliš koordinované.⁵⁹ Nyní má mozek dítěte takřka plný počet svých buněk, bude pokračovat nikoliv jejich rozmnožováním, ale jejich zráním, propojováním a organizováním do konečné nesmírné složitosti.⁶⁰ Oči jsou zcela kompletní, oční víčka se zavírají a otevírají, plod se tak může dívat do všech stran. Pravidelné dýchání je udržováno po 24 hodin. Objevuje se plakání a ruka je schopná silového uchopení všech prstů.⁶¹

7. měsíc

Plíce jsou již schopny dýchat vzduch. K přenosu dýchacích plynů je dostatečně vyvinut také krevní oběh. I stav vývoje centrální nervové soustavy je velmi pokročilý. Je schopna řídit rytmické dýchání a udržovat tělesnou teplotu. Dochází také k oddělení očních víček.⁶² V sedmém i osmém měsíci se dokončuje vývoj struktury středního ucha a příslušných mozkových center, který je stimulován různými zvukovými podněty. Plod takto získává různé poznatky, z nichž vyplývají určité preference, např. zájem o hlas matky, intonaci mateřského

---

⁵⁷ VANČATA, Václav. *Evoluce kostry, Prenatální ontogeneze: Antropologický ústav PřF MU*. In: MUNI IS: Informační systém Masarykovy univerzity [online]. Brno: b, b.r., b.d.v. [cit. 2023-06-14]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/sci/podzim2016/Bi6868/um/Evoluce_kostrы_cloveka_prenatalni_ontogeneze_2016.pdf

⁵⁸ KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka 1: somatologie, antropologie, fyziologie, imunologie*. 1.Praha: NAKLADATELSTVÍ SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-47-0.

⁵⁹ VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

⁶⁰ MATEJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa: základní duševní potřeby dítěte: dítě a lidský svět*. 1. Praha: Grada, 2005. Pro rodiče. ISBN 978-80-247-0870-6.

⁶¹ VANČATA, Václav. *Evoluce kostry, Prenatální ontogeneze: Antropologický ústav PřF MU*. In: MUNI IS: Informační systém Masarykovy univerzity [online]. Brno: b, b.r., b.d.v. [cit. 2023-06-14]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/sci/podzim2016/Bi6868/um/Evoluce_kostrы_cloveka_prenatalni_ontogeneze_2016.pdf

⁶² KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka 1: somatologie, antropologie, fyziologie, imunologie*. 1.Praha: NAKLADATELSTVÍ SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-47-0.

jazyka apod.⁶³ Varlata u plodu začínají sestupovat do tříselného kanálu, velké stydké pysky se zvětšují.⁶⁴

8. měsíc

V tomto měsíci je plod dlouhý 45–50 cm s váhou mezi 2500-3000 gramů. Jeho pohyby jsou omezené, protože rychle přerůstá velikost vnitřního prostoru dělohy. Během osmého, ale i devátého měsíce se stává vrstva podkožního tuku souvislou, tělo je schopné se adaptovat na změny teploty mimo dělohu.⁶⁵ Dozrávající struktury umožňují lepší kvalitu smyslové, zejména čichové, chuťové a sluchové percepce. V této době narůstá propustnost placenty, takže dítě může vnímat více čichových a chuťových podnětů.⁶⁶

9. měsíc

Jeden až dva týdny před porodem přestává plod růst. V této době váží již více než 3000 gramů a měří okolo 50 cm. Placenta přestává plnit svoje funkce, „postupně se odpojuje“. Vrstva podkožního tuku se stále zvětšuje, orgány pracují stále výkonněji, srdeční tep se zvyšuje. Varlata jsou sestoupena v šourku, velké stydké pysky plně překrývají malé stydké pysky, nehty jsou plně vyvinuty.⁶⁷ Postupně mizí chmýří, které se uvolňuje do plodové vody, velkou část plod ještě před narozením spolýká a v prvních dnech po porodu je vyloučeno jako součást první stolice novorozence-tzv. smolka.⁶⁸

10. měsíc

Desátý měsíc je obdobím porodu. Lidský plod se rodí ve 38.-42. týdnu těhotenství. Má průměrnou hmotnost 3300-3400 gramů. Dítě přestává být součástí mateřského organismu,

---

⁶³ VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

⁶⁴ VANČATA, Václav. *Evoluce kostry, Prenatální ontogeneze: Antropologický ústav PřF MU*. In: MUNI IS: *Informační systém Masarykovy univerzity* [online]. Brno: b, b.r., b.d.v. [cit. 2023-06-14]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/sci/podzim2016/Bi6868/um/Evoluce_kostry_cloveka_prenatalni_ontogeneze_2016.pdf

⁶⁵ VANČATA, Václav. *Evoluce kostry, Prenatální ontogeneze: Antropologický ústav PřF MU*. In: MUNI IS: *Informační systém Masarykovy univerzity* [online]. Brno: b, b.r., b.d.v. [cit. 2023-06-14]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/sci/podzim2016/Bi6868/um/Evoluce_kostry_cloveka_prenatalni_ontogeneze_2016.pdf

⁶⁶ VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

⁶⁷ VANČATA, Václav. *Evoluce kostry, Prenatální ontogeneze: Antropologický ústav PřF MU*. In: MUNI IS: *Informační systém Masarykovy univerzity* [online]. Brno: b, b.r., b.d.v. [cit. 2023-06-14]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/sci/podzim2016/Bi6868/um/Evoluce_kostry_cloveka_prenatalni_ontogeneze_2016.pdf

⁶⁸ KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka 1: somatologie, antropologie, fyziologie, imunologie*. 1. Praha: NAKLADATELSTVÍ SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-47-0.

stává se samostatnou bytostí, přinejmenším z biologického hlediska. Narození je pro dítě spojeno se zásadní změnou, v prenatálním období přebývalo v plodové vodě, v prostředí, které bylo stabilní, tlumilo zvuky i doteky. Po porodu se ocitá v zcela jiném prostředí a podmínkách. Musí samo dýchat, přijímat potravu, vyměšovat a udržovat si tělesnou teplotu.⁶⁹

Novorozenecké období

Trvá 28 dnů a je etapou silně se rozvíjejících adaptačních funkcí na samotnou existenci, které se stabilizují během prvních týdnů života. U každého dítěte dochází po porodu k fyziologickému úbytku hmotnosti, který může dosáhnout 6 až 8% poporodní hmotnosti a upravuje se přibližně během týdne.⁷⁰ Kočárek ve své knize uvádí, že se během tohoto období rozvíjí nejdůležitější reflexy. Těmi jsou: dýchací reflex (vyvolává první nadechnutí), vyhledávací a sací reflex (umožňuje vyhledání mateřské bradavky a příjem mléka), polykací reflex (vede k polknutí mateřského mléka) a uchopovací reflex.⁷¹ Zároveň je novorozenec geneticky disponován k poměrně dlouhodobému zrání a učení. Veškeré projevy novorozence jsou závislé na jeho biorytmu, který je charakteristický krátkými úseky bdění. Ty jsou zpočátku vyplněny především aktivitou spojenou s uspokojováním biologických potřeb. Postupně ho lze zaujmout i jinými podněty.⁷²

Kojenecké období

Trvá od konce 1. měsíce do konce 1. roku a je růstově a vývojově nejintenzivnější. Dítě zvládne základní pohybové mechanismy (plazení, lezení, stoj s oporou i samostatný, směje se, rozlišuje osoby, uchopuje předměty, později i s opozicí palce, koncem roku provádí i jednoduché povely).⁷³ V tomto období se rozvíjejí mnohé dovednosti, které jsou stimulovány a podporovány matkou a jsou předpokladem k postupnému osamostatňování dítěte v batolecím věku.⁷⁴ Od 6. měsíce se začíná prorážet mléčný chrup. V závěru kojeneckého období je

---

⁶⁹ VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

⁷⁰ KAPRAS, Jan, Jiří VYMLÁTIL a Eva TOPINKOVÁ. *Biologie člověka pro bakalářské studium na lékařských fakultách: Vývoj a růst člověka*. 1. Praha: Karolinum-nakladatelství Univerzity Karlovy, 1998. ISBN 80-7184-504-3.

⁷¹ KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka: b.pn.* 2. Praha 5: Nakladatelství SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-48-7.

⁷² VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

⁷³ KAPRAS, Jan, Jiří VYMLÁTIL a Eva TOPINKOVÁ. *Biologie člověka pro bakalářské studium na lékařských fakultách: Vývoj a růst člověka*. 1. Praha: Karolinum-nakladatelství Univerzity Karlovy, 1998. ISBN 80-7184-504-3.

⁷⁴ VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

zpravidla schopno říci jedno nebo několik málo slov.⁷⁵ Vývoj ale neprobíhá u všech dětí stejně rychle. Pravděpodobnost získání určitých zkušeností i způsobu jejich zpracování závisí na vrozených předpokladech dítěte, především na jeho temperamentu. Neklidné, dráždivé dítě bude vyvolávat jiné reakce než dítě, které je klidné a získá tak jinou zkušenost, jež ovlivní jeho další vývoj.⁷⁶

Batolecí období

Trvá od 1. do konce 3. roku. V tomto období se zdokonalují duševní schopnosti i motorické dovednosti a zlepšuje se koordinace pohybů.⁷⁷ Rychle se rozvíjí řeč a pod vedením rodičů se upevňují základní hygienické návyky a začínají vyhledávat vrstevníky ke hře.⁷⁸ Dochází k výraznému rozvoji mnoha schopností, dovedností i celé dětské osobnosti. Dítě se ale zároveň stává samostatnějším aktivním subjektem vědomým si vlastní existence-osamostatňování a uvolňování různých vazeb. Dítě uvolňuje vazby, které pro něj měly v předchozím období svůj význam (např. vázanost na matku), ale nyní by už byly na překážku. Usiluje tak o sebeprosazení, o potvrzení svých schopností, ale i o zjištění svých limitů.⁷⁹

Předškolní období

Začíná koncem 3. roku a završuje se mezi 5.-6. rokem života.⁸⁰ Charakteristickými znaky pro tento věk jsou: zdokonalování řeči a utváření povahových vlastností, dále také změna postavy.⁸¹ Začíná si uvědomovat vlastní „já“, zlepšuje své motorické dovednosti i řeč a začíná rozvíjet abstraktní myšlení.⁸² Předškolní věk je charakteristický stabilizací vlastní pozice a diferenciací

---

⁷⁵KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka: b.pn.* 2. Praha 5: Nakladatelství SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-48-7.

⁷⁶VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání.* Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

⁷⁷KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka: b.pn.* 2. Praha 5: Nakladatelství SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-48-7.

⁷⁸KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka: b.pn.* 2. Praha 5: Nakladatelství SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-48-7.

⁷⁹VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání.* Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

⁸⁰KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka: b.pn.* 2. Praha 5: Nakladatelství SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-48-7.

⁸¹JELÍNEK, Jan. *Biologie a fyziologie člověka a úvod do studia obecné genetiky: b.p.* 1. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003. ISBN 80-7182-138-1.

⁸²KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka: b.pn.* 2. Praha 5: Nakladatelství SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-48-7.

vztahu ke světu. V jeho poznání dítěti pomáhá představivost, pro předškolní věk je typické intuitivní uvažování, které ještě není regulováno logikou. Svě představy přizpůsobuje vlastním možnostem poznání a aktuálním potřebám.⁸³ Dítě je schopno rozpoznat pravdu a lež a začíná rozvíjet abstraktní myšlení (což se nejčastěji projevuje hrou „na někoho“, tj. na lékaře, na vojáka, na maminku atd.) U mnoha jedinců se již v tomto věku začínají projevovat specifická nadání, popř. zájem o určité činnosti.⁸⁴ Na konci tohoto období navštěvují děti se svými rodiči pedagogicko-psychologické poradny, kde se pomocí různých testů hodnotí školní zralost.⁸⁵

Školní věk

Nástup do školy je důležitým sociálním mezníkem, dítě získává novou roli a stává se školákem.⁸⁶ Tráví velkou část času ve škole, kde se učí společenským normám chování a rozvíjejí zejména duševní a v omezenější míře i fyzické schopnosti.⁸⁷ Dítě projde rituálem zápisu a prvního slavnostního dne ve škole, který potvrzuje jednoznačnost sociální proměny a počátek nové životní fáze. Úspěšnost ve škole může být rozhodující nejenom z hlediska sebepojetí, ale i pro další životní směřování. Tento věk lze též chápat jako oficiální vstup do společnosti, jelikož zde dítě musí potvrdit své schopnosti, pracovat a plnit stanovené povinnosti, jedná se o fázi píle a snaživosti, jejímž hlavním cílem je uspět.⁸⁸

Mladší školní věk

Jako mladší školní období označujeme zpravidla dobu od 6-7 let, kdy dítě vstupuje do školy, do 11-12 let, kdy začínají první známky pohlavního dospívání i s průvodními psychickými projevy.⁸⁹ Pro toto období je charakteristická změna sociálního postavení stimulující další vývoj dětské osobnosti i různých dílčích schopností a dovedností. Dítě v tomto období zvládne

---

⁸³ VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

⁸⁴ KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka 1: somatologie, antropologie, fyziologie, imunologie*. 1. Praha: NAKLADATELSTVÍ SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-47-0.

⁸⁵ KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka 1: somatologie, antropologie, fyziologie, imunologie*. 1. Praha: NAKLADATELSTVÍ SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-47-0.

⁸⁶ VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

⁸⁷ KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka 1: somatologie, antropologie, fyziologie, imunologie*. 1. Praha: NAKLADATELSTVÍ SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-47-0.

⁸⁸ VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

⁸⁹ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie: b.p. 2., aktualiz. vyd.* Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1284-0.

novou sociální roli i základy vzdělanosti: naučí se číst psát počítat.⁹⁰ Školák v tomto období chce pochopit okolní svět a věci v něm „dopřavdy“. Tento rys školního dítěte můžeme pozorovat v jeho mluvě, v kresbách, v písemných projevech, ve čtenářských zájmech i ve hře. Školák se stále více zajímá o knihy, které jej popisují, o lidi, země a věci. Realismus u školáka je závislý na tom, co mu poví autority (rodiče, učitelé, knihy), jedná se o realismus „naivní“, později se stává kritickým.⁹¹

Starší školní věk

V základním smyslu lze období dospívání vymežit široce jako životní úsek ohraničený na jedné straně prvními známkami pohlavního zrání (zejména objevením se prvních pohlavních znaků) a více nebo méně vyznačenou akcelerací růstu, na druhé straně dovršením plné pohlavní zralosti (plné reprodukční schopnosti) a dokončením tělesného růstu.⁹²

Puberta začíná dříve u děvčat (mezi 9.-10. rokem) a později u chlapců (od 11.-12. roku). Jde o období morfologických, fyziologických i psychických změn, při nichž se tělo dítěte mění na tělo dospělého člověka schopné rozmnožování.⁹³ Dochází tedy k vývoji sekundárních pohlavních znaků a ke druhé změně postavy.⁹⁴

U dívek se mění hlas a dochází k zaoblování tělesných tvarů a ukládáním podkožního tuku. Vyuvíjejí se také mléčné žlázy, což se projevuje zvětšením prsů. Nejpozději v 16. roce života (většinou dříve) se dostavuje první menstruace.⁹⁵ U chlapců je ze sociálního hlediska významný především růst a posléze rozvoj svalů. Sekundární pohlavní znaky nejsou na první pohled tak nápadné.⁹⁶

Dorostenecké období (adolescence)

---

⁹⁰ VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

⁹¹ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie: b.p. 2., aktualiz. vyd.* Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1284-0.

⁹² LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie: b.p. 2., aktualiz. vyd.* Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1284-0.

⁹³ KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka 1: somatologie, antropologie, fyziologie, imunologie*. 1. Praha: NAKLADATELSTVÍ SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-47-0.

⁹⁴ JELÍNEK, Jan. *Biologie a fyziologie člověka a úvod do studia obecné genetiky: b.p. 1.* Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003. ISBN 80-7182-138-1.

⁹⁵ KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka 1: somatologie, antropologie, fyziologie, imunologie*. 1. Praha: NAKLADATELSTVÍ SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-47-0.

⁹⁶ VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

V tomto období se dospělý člověk nachází i na vrcholu svých psychických a fyzických sil. Realizuje se v zaměstnání, uplatňuje v maximální míře svou tvořivost, dovednost a inteligenci, zakládá rodinu, vychovává děti a stará se o své stárnoucí rodiče. Z hlediska biologického a lékařského se tento věk dá považovat za nejvíce optimální věk ženy pro mateřství, vymezit lze od 20.-25. rokem.⁹⁷

Začátek dospělosti můžeme hodnotit z různých hledisek a to:

Z hlediska zákona: Přisuzuje volební právo i vyšší trestní odpovědnost osobám starším 18 let.

Z biologického hlediska: ukončení puberty vě věku cca od 16-22 let.

Ze sociálního hlediska: ukončení vzdělání, schopnost se odpoutat od rodičů a finančně zajistit vlastní rodinu-může být dosažena v ještě větším časovém rozmezí od 16 do 30 let i více.⁹⁸

2.2 Psychický a sociokulturní vývoj dítěte

Prenatální období

Prenatální období se zařazuje do vývojové psychologie proto, že představuje start formování vzájemného vztahu rodiče-zejména pak matky a dítěte. Tento vztah je pro člověka velmi důležitým, neboť matka je hlavním zdrojem podnětů a emocionálního uspokojení. Citový vztah matky k dítěti je základnou pro citové vztahy příští.⁹⁹

Novorozenecké období

Toto období označujeme jako období adaptace na nové prostředí. Novorozenec se musí v krátkém časovém úseku přizpůsobit novým vnitřním a zejména vnějším podmínkám.

U dítěte se začínají vytvářet tzv. nepodmíněné reflexy. Jedněmi z nejdůležitějších z nich jsou:

- potravní reflexy-umožňují dítěti přiblížení k potravě, vyhledat ji

---

⁹⁷ KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka 1: somatologie, antropologie, fyziologie, imunologie*. 1.Praha: NAKLADATELSTVÍ SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-47-0.

⁹⁸ KAPRAS, Jan, Jiří VYMLÁTIL a Eva TOPINKOVÁ. *Biologie člověka pro bakalářské studium na lékařských fakultách: Vývoj a růst člověka*. 1.Praha: Karolinum-nakladatelství Univerzity Karlovy, 1998. ISBN 80-7184-504-3.

⁹⁹ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie: b.p. 3., upr. vyd.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

- orgánové reflexy-výchovou umožňujeme později dítěti vědomé zadržování a vyprazdňování moči, totéž s defekačním aktem
- obranné reflexy-reakce na podněty, jež jsou organismu nepříjemné či poškozují organismus dítěte¹⁰⁰

Kojenecké období

Kojenecké období je charakteristickým obdobím potřeb. Jedná se o stav nedostatku nebo přebytku něčeho. Problematiku psychických potřeb propracovali Langmeier a Matějček (1974). Řadí zde tyto potřeby¹⁰¹:

- Potřeba vnější stimulace (potřeba podnětů): jedná se o základní lidskou potřebu člověka. Dítě, stejně jako dospělý potřebuje ke svému rozvoji prostředí „bohaté“ či „podnětné“, přiměřeně vývojové úrovni. Nedostatek těchto podnětů nazýváme psychickým strádáním, a naopak přemíru těchto podnětů nazýváme přesycování.
- Potřeba vnější struktury (potřeba učení): potřeba smysluplné, diferencované struktury podnětů. Navazuje na potřebu stimulace. Tato potřeba vyjadřuje potřebu učit se, získávat zkušenosti, hledat pravidelnosti a orientovat se v prostředí.
- Potřeba specifického sociálního objektu (potřeba lásky): aktivní interakce dítěte se světem se soustřeďuje do tendence kontaktovat se s matkou nebo jiným „sociálním“ objektem (později otec, rodina, skupina vrstevníků, kulturní vzor), který v raných vývojových obdobích reprezentuje celý svět.
- Potřeba osobně-sociálního významu (potřeba sebeaplňení, nezávislosti a osobní integrity): Dítě se v dosavadní aktivní interakci se světem začíná projevovat v aktivním vztahu k sobě samému. Dítě si plně uvědomuje vlastní „já“, k němuž začne vztahovat všechny své aktivity, vzhledem k němuž také začíná hodnotit všechno dění kolem sebe i na sobě. Poznává, že může nezávisle vykonávat spoustu činností a je hrdé na své samostatné výkony bez pomoci matky nebo druhých lidí.
- Potřeba otevřené budoucnosti (potřeba naděje či životní perspektivy): Umožňuje uspokojení prožívání osobního běhu života. Základní psychickou potřebou – tou nejdůležitější – je pocit bezpečí a jistoty, který dítě prožívá nejlépe v přítomnosti matky,

¹⁰⁰ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie: b.p. 3.*, upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

¹⁰¹ Langmeier, Matějček In: ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie: b.p. 3.*, upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

kteřá je jeho zdrojem. Aby se dítě zdravě vyvíjelo je důležité zajištění prostředí citově vřelého a klidného.¹⁰²

Batolecí období

Významnou roli v tomto období hraje přítomnost dospělého a jeho emocionálně sociální kontakt s dítětem s ním. City dítěte ve druhém roce života jsou krátkodobé, často ale velmi silné a vznětlivé. U mladšího batolete lze zaznamenat negativní afektivní projevy, lítostivý nebo vztekly pláč a vzdorovité reakce. V tomto období se rozvíjí i strach, a to především strach z neskutečných nebezpečí, věcí, zvířat, lidí. Naproti tomu si neuvědomuje reálná nebezpečí, která mu hrozí.¹⁰³ S tímto obdobím se neodmyslitelně spojuje i separační úzkost, která je zapříčiněna velmi úzkým až závislostním vztahem dítěte k matce nebo k jednomu z rodičů (dospělých členech rodiny). Separací úzkost má tři fáze:¹⁰⁴

1. **Fáze protestu:** Dítě křičí a volá matku – čeká na základě předchozí zkušenosti, že matka přijde, když ji bude dost vytrvale volat
2. **Fáze zoufalství:** Dítě postupně ztrácí naději na přivolání matky, křičí méně a odvrací se od okolí ve stavu hluboké stísněnosti, odmítá stále navázat kontakt s druhými, kteří se mu snaží pomoci, odmítá i hračky, často leží s hlavou typicky zabořenou do podušek.
3. **Fáze odpoutání od matky:** Dítě potlačí postupně své city k matce a je schopno se připoutat k jinému dospělému, najde-li někoho, kdo mu mateřskou péči nahrazuje – jinak ztrácí svůj vztah k lidem a upoutává se spíše na věci.¹⁰⁵

Jednotlivé fáze trvají u dětí různě dlouho (několik hodin, dnů i týdnů). Do popředí se dostávají vztahy k vrstevníkům. Ty bývají v tomto období dosti konfliktní, děti si hrají spíše „vedle sebe“ než „spolu“. Společenská přizpůsobivost a herní kooperace postupně narůstá až koncem tohoto období. Mezi batolaty jsou oblíbené hry pohybové, rozvíjí se hra manipulační (manipulování s různými předměty, k čemu co je, kam co patří).¹⁰⁶ Batolecí období je též rozhodující pro

---

¹⁰² Langmeier, Matějček In: ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie: b.p. 3.*, upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

¹⁰³ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie: b.p. 3.*, upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

¹⁰⁴ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie: b.p. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1284-0.

¹⁰⁵ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie: b.p. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1284-0.

¹⁰⁶ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie: b.p. 3.*, upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

osvojení prosociálního chování (např. umět poskytnout druhému člověku pomoc, utěšovat jej při nepohodě, udělat mu radost).¹⁰⁷

V tomto věku dítě intenzivněji usiluje o dorozumění se s okolím. Tendence ke sdílení pozornosti je spojena se snahou po spoluprožívání emocí a sdílení pozitivních pocitů má pro dítě samo o sobě motivující charakter. Porozumění je pro dítě velmi významný cíl. Dítě disponuje velkou vytrvalostí, kdy dokola a dokola opakuje zkomolené slovo, aby mu bylo porozuměno.¹⁰⁸ Začíná formovat svůj obraz o sobě a uvědomovat si své „Já“. Nejprve se vyvíjí vědomí „tělového já“ vzniká z vědomí vlastního těla, což je v dospělosti významný aspekt osobnosti.¹⁰⁹ Teprve později se vyvíjí vědomí „sociálního já“, jako vědomí jedinečnosti a identity. Dítě taktéž zdůrazňuje sebe samo, snaží se samo sebe prosazovat („Já chci“, „já sama“, do teď jen např.: „Evička chce“). S tímto obdobím a projevováním sebe samého se pojí i období, které je nazýváno „obdobím prvního vzdoru“, kdy dítě touží, aby bylo po jeho, a to co řekne ono samo a nepřipouští názor matky nebo jiné dospělé osoby.¹¹⁰

Předškolní období

Zdrojem zážitků se stává konkrétní činnost. Rozvíjí se smysl pro humor, dítě má radost ze spontánní činnosti. Vztek a zlost jsou méně četnější, projevují se např. při neúspěšné činnosti. Kolem čtvrtého roku ještě převládá strach z různých věcí nebo lidí, který ale později ustupuje.¹¹¹ Rybářová (1988) uvádí, že dítě si už v tomto věku začíná uvědomovat strach ze smrti, z nemoci nebo z války.¹¹²

Rodina zůstává i v předškolním období nejvýznamnějším prostředím, které zajišťuje primární socializaci dítěte, tj. uvádí jej do společenství lidí. Socializační proces zahrnuje tři vývojové aspekty¹¹³:

---

¹⁰⁷ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie: b.p. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1284-0.

¹⁰⁸ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie: b.p. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1284-0.

¹⁰⁹ NAKONEČNÝ In ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie: b.p. 3.*, upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

¹¹⁰ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie: b.p. 3.*, upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

¹¹¹ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie: b.p. 3.*, upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

¹¹² RYBÁŘOVÁ In ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie: b.p. 3.*, upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

¹¹³ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie: b.p. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1284-0.

- 1. Vývoj sociální reaktivity**-vývoj bohatých emočních vztahů k lidem v bližším i vzdálenějším společenském okolí
- 2. Vývoj sociálních kontrol a hodnotových orientací**-vývoj norem, které si jedinec postupně vytváří na základě příkazů a zákazů udělovaných mocnými dospělými a které pak přijímá za své.
- 3. Osvojení sociálních rolí**-vývoj takových vzorců chování a postojů, které jsou od jedince očekávány ostatními členy společnosti, a to vzhledem k jeho věku, pohlaví, společenskému postavení a podobně.¹¹⁴

Socializace probíhá ovšem po celý život člověka, a to ve sledu rozmanitých interakcí jedince s druhými lidmi. Předškolní období může být po této stránce do jisté míry chápáno jako kritické, zejména pokud jde o osvojování sociálních kontrol a sociálních rolí.¹¹⁵ Prostředkem, který napomáhá v tomto období ke kvalitní a správné socializaci dítěte, je hra. Prostřednictvím ní se dítě seznamuje s okolím, zkoumá věci a experimentuje s nimi. Dětská hra se stává základním výchovným prostředkem, jímž se usměrňuje vývoj dětské osobnosti.¹¹⁶

Vstup dítěte do školy

V tomto věku by mělo dítě mít přiměřenou kontrolu nad svými impulzy a city. Dítě má být již schopno odložit splnění svých přání, jeli to nutné nebo výhodné vzhledem k pozdějšímu cíli. Samo spontánně přechází od čistě hravého zaměstnání k občasné vytrvalejší a cílevědomější činnosti, samy se o práci hlásí, a jsou tedy schopné dokončit úkol, který započaly, i když je poněkud nudný nebo nezajímavý.¹¹⁷ Zvláště obtížná je adaptace na hodnocení a srovnávání výkonů dítěte učitelem. Zralé dítě tuto stránku zvládá u nezralého to může vést ke stupňování problémů, v některých případech může být zkušenost se školou až kritická. Z tohoto pohledu je důležité včasné zachycení dětí nezralých a cílená prevence možných obtíží (např. logopedická náprava řeči, rozvíjení jemné motoriky, nácvik percepce a pozornosti, sociální

---

¹¹⁴ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie: b.p. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1284-0.

¹¹⁵ Tamtéž, str. 94

¹¹⁶ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie: b.p. 3.*, upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

¹¹⁷ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie: b.p. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1284-0.

otužování apod.) Z hlediska psychického vývoje se u dítěte začíná zlepšovat smyslové vnímání, rozvíjí se paměť, myšlení a řeč. Přibývá abstraktní myšlení.¹¹⁸

Mladší školní věk

Role školáka má relativně pevná pravidla, dítě je ve škole vystaveno řadě očekávání. Jestliže se se dítě chová v souladu s těmito očekáváními, je odměňováno. Naopak, nerespektuje-li očekávání, je odmítáno.¹¹⁹ Významnými osobami, podle nichž se dítě učí modelovat své vlastní způsoby chování, nejsou už pouze rodiče, ale přistupují k nim stále více učitelé a spolužáci. Paralelně s tím narůstá i schopnost volního sebeřízení či seberegulace. Školní dítě si už také samo začíná klást vzdálenější cíle, které od něj vyžadují již poměrně dlouhodobé volní úsilí. Narůstající sebeovládání je výsledkem dvou vzájemně se ovládajících faktorů: Emoční reaktivity a volního ovládání emočních reakcí.¹²⁰

- 1. Emoční reaktivita:** jde o míru dráždivosti, impulzivity, ale i sklon k inhibici reakcí vlivem úzkosti. Tato složka je ovlivňována celkovým dozráváním organismu.
- 2. Volní ovládání emočních reakcí:** Expresivní emoční reakce nebo impulzy je již dítě schopno podle potřeby ovládat, lépe potlačit a jednat záměrně a plánovitě. To mu umožňuje se i déle soustředit na zvolenou činnost.¹²¹

Narůstající schopnost seberegulace je důsledkem skutečnosti, že dítě nyní lépe rozumí svým vlastním pocitům v dané situaci a současně bere ohled i na očekávání, požadavky a postoje sociálního okolí.¹²²

Období dospívání

Chování je v tomto období výbušné, stačí nepatrný podnět a objeví se intenzivní reakce vzteku, smíchu, smutku. V prepubertě začíná citlivost vůči nespravedlnosti a vůči kritice,

---

¹¹⁸ PUGNEROVÁ, Michaela. *Psychologie: pro studenty pedagogických oborů*. 1. Praha: Grada, 2019. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0532-8.

Vysvětlivka: *Abstraktní myšlení: provádíme operace s verbálními, matematickými nebo logickými znaky (symboly)*.

¹¹⁹ VÁGNEROVÁ In ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie: b.p. 3.*, upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

¹²⁰ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍROVÁ. *Vývojová psychologie: b.p. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1284-0.

¹²¹ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍROVÁ. *Vývojová psychologie: b.p. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1284-0.

¹²² LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍROVÁ. *Vývojová psychologie: b.p. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1284-0.

která přichází od vychovatelů. Dochází i k proměně citů k sobě z důvodu změny tělesné vizáže.¹²³

Dospívající se v tomto věku více se vážou na kamarády a spolužáky, a snaží se tak o postupné odpoutání od rodiny. Pokouší se zařadit do specificky zaměřených part (někdy i gangů), které určují jejich další směřování, a to jak v oblasti hudby či oblékání, tak například i v oblasti rizikového chování. Partu mohou v mnoha případech nahradit sportovní, umělecké či jiné kroužky a další volnočasové aktivity.¹²⁴

---

¹²³ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie: b.p. 3.*, upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

¹²⁴ SKALKOVÁ & SMOLÍK In VAVRYSOVÁ, Lucie. *Rizikové aktivity, depresivita a vybrané osobnostní rysy u českých adolescentů z dětských domovů se školou a z výchovných ústavů: b.p.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. ISBN 978-80-244-5426-9.

2.3 Individuální program rozvoje osobnosti

Ze ŠVP Dětského domova Přerov rovněž vychází tvorba programu rozvoje osobnosti (dále „PRO“) každého dítěte. PRO je zpracován vždy po skončení adaptační fáze po přijetí dítěte do péče zařízení, a to pro danou věkovou kategorii a zahrnuje všechny oblasti, do nichž je výchovně vzdělávací práce s konkrétním dítětem včetně zisku klíčových kompetencí soustředěna. PRO je vždy písemně vyhodnocován ke konci příslušného školního roku. Pro děti s jakýmkoliv druhem postižení je obsah výchovně vzdělávací činnosti úměrně snížen úměrně k tomuto handicapu.¹²⁵

Z důvodu ochrany údajů dětí v dětském domově tu nemohu dát plné znění individuálního plánu osobnostního rozvoje, a proto zde uvedu upravené znění tohoto dokumentu s informacemi, které mi byly poskytnuty ke sdílení.

Součástí PRO jsou pracovní listy, které obsahují:

- a) základní oblasti výchovně vzdělávací činnosti,
- b) průřezová témata (ve zkratkách),
- c) konkrétní dílčí úkoly dané oblasti pro příslušnou věkovou kategorii,
- d) přehled plnění klíčových kompetencí (uváděných ve zkratkách):
  - O kompetence občanské
  - SP kompetence sociální a personální
  - K kompetence komunikativní
  - P kompetence pracovní
  - U kompetence k učení
  - ŘP kompetence k řešení problém¹²⁶

---

¹²⁵ ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM: „CESTA K SAMOSTATNOSTI A SOBĚSTAČNOSTI“. In: . Přerov: b, 2020, ročník 2020, číslo 342. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/skolni_vzdelavaci_program.pdf

¹²⁶ ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM: „CESTA K SAMOSTATNOSTI A SOBĚSTAČNOSTI“. In: . Přerov: b, 2020, ročník 2020, číslo 342. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/skolni_vzdelavaci_program.pdf

Chlapec, věk 7 let

RS2

Škola: Malá Dlážka, Přerov

Známky ve škole má chlapec velmi dobré, ale potýká se s problémy ve čtení, které jsou logopedického rázu, a to konkrétně s problémem vyslovit Ř (odborným názvem je dyslálie, kdy dítě neumí vyslovit konkrétní hlásku). Čtení je ale u chlapce aktivně rozvíjeno a podporováno, probíhá i nácvik správné výslovnosti písmene Ř.

Kamarádi v DD i mimo něj

Chlapec nemá problémy s navazováním vztahů a nových kontaktů, naopak je velmi komunikativní, přátelský a nových lidí se nebojí. Jeho přátelství jsou trvalé, jak v domově, tak i ve škole si byl schopen kamarády najít a udržet si je. Jeho přátelství jsou podpořena i tím, že má v domově dalších 7 sourozenců a celkově pochází z 11 dětí, proto jsou jejich vztahy dobré a velmi blízké. Na rodinné skupině žije se svými bratry a každý den se vidá i se svou sestrou, která žije na RS1.

Korespondence

Chlapce aktivně navštěvuje matka i otec, kteří o chlapce a jeho sourozence jeví zájem.

Prázdniny, dovolenky

Chlapec byl několikrát na dovolence u matky. Prázdniny trávil v DD nebo na akcích pořádaných v rámci DD.

Nemoci, úrazy a hospitalizace

Chlapec nebyl vážněji nemocen.

Sebeobsluha

Sebeobsluhu chlapec zvládá spíše s dohledem. Je šikovný, umí se obsloužit, uklidit i nachystat si věci, ale kolikrát není důsledný a zaujmou ho v procesu práce i jiné věci, než je jeho cíl. Proto nad sebou potřebuje kontrolu, zda je vše uděláno tak, jak má nebo je vše na svém místě, proto je potřeba s chlapcem procvičovat tyto úkony.

Školní příprava

U školní přípravy je potřeba se zaměřit na to, aby chlapec neodbíhal od činnosti. Pokud se mu ale někdo věnuje, je schopný např. u čtení vydržet a dokončit jej, je i schopný vydržet opakování čtení daného textu, i když se mu značně nechce.

Vztah k práci

Chlapec je k práci veden od tet a strejdů, kteří se o něj starají. Rád pomáhá při stolování nebo umývání nádobí, vaření a celkové přípravě jídla. Je velmi ochotný a rád každému s jeho prací pomůže. Bere to i jako formu zábavy.

Využití volného času

Ve volném čase rád chodí ven, jak už na hřiště, tak na koloběžku nebo jen tak s kamarády. Pravidelně dochází do nedaleké ZUŠ na hru na klávesy, což ho velmi baví. Je velmi hudebně založen o hudbu se zajímá a též i o zpěváky. Nejvíce se zajímá o Michaela Jacksona, který je jeho hudebním vzorem.

Doporučený postup pro práci s jedincem

Sebeobsluha-dohlížet na správné vykonání činnosti, opakovat základy, dbát na neodbíhání od činnosti

Školní příprava – dbát na správnou výslovnost, důslednost při přípravě, motivovat a zlepšovat vztah k přípravě na vyučování

Samostatnost, socializace – dbát na to, aby chlapec zvládal úkony sám, vysvětlovat a dohlížet na správné chování k dětem i dospělým, podporovat ho v jeho socializaci i mimo domov

Vztah k práci – podporovat jej v činnostech a samostatnosti, udržet jeho pozornost u jedné činnosti, tak aby ji dokončil bez odběhnutí k jiné

Využití volného času – podporovat jej v jeho vztahu k umění, hudbě a kultuře, rozvíjet jeho zájmy

Na uvedeném příkladu chlapce jsme si přiblížili, jak vypadá individuální osobnostní plán, který se vytváří u každého dítěte a který tak mapuje pokroky v rozvoji jeho osobnosti a osobního rozvoje.

Pracovní listy přesně vymezují konkrétní úkoly, které vedou k zisku příslušných kompetencí a které tudíž vychovatelé na základě pokynu vedoucí vychovatelky pro příslušné období s dětmi plní (plánovanou činnost zaznamenávají do týdenních programů). Pro děti s jakýmkoliv postižením bude zde stanovená výchovně vzdělávací činnost snížena úměrně tomuto handicapu. Po ověření, zda děti porozuměly jim předaným poznatkům (např. formou testu) nebo zvládly praktickou činnost, zaznamenávají vychovatelé graficky v jednotlivých pracovních listech splnění příslušné „výchovy“, což vede na konci příslušného období k dosažení stanovených kompetencí. Pracovní listy jsou tak mj. přehledným dokumentem zaznamenávajícím jednak úroveň vědomostí a dovedností jednotlivých dětí, jednak plnění výchovně vzdělávacích úkolů jednotlivými vychovateli.¹²⁷

3 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ KVALITU ŽIVOTA

Kvalitu života v Dětském domově v Přerově utváří hned několik faktorů. Ať už to je podpora výchovy a vzdělávání – individuální výchova, kroužky, výlety, integrace dětí v rámci vypomáhání, nebo materiálně technické zabezpečení, tak i starostlivost a péče vychovatelů na jednotlivých rodinných skupinách, kteří se o děti starají.¹²⁸

3.1 Podpora výchovy a vzdělávání

Na vzdělávání ve školách navazuje vzdělávání v rámci zařízení zaměřené zejména na rozvoj praktických dovedností a schopností, které je rozpracováno ve Školním vzdělávacím programu,

---

¹²⁷ ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM: „CESTA K SAMOSTATNOSTI A SOBĚSTAČNOSTI“. In: . Přerov: b, 2020, ročník 2020, číslo 342. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/skolni_vzdelavaci_program.pdf

¹²⁸ ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM: „CESTA K SAMOSTATNOSTI A SOBĚSTAČNOSTI“. In: . Přerov: b, 2020, ročník 2020, číslo 342. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/skolni_vzdelavaci_program.pdf

konkrétně pak v jednotlivých pracovních listech do 15 oblastí pro 4 věkové kategorie (od 3 do 6 let, od 6 do 11 let, od 11 do 15 let, od 15 do 18 let) a to:¹²⁹

- osobní hygiena, péče o oděv, obuv, pracovní výchova, domácí práce, provoz domácnosti, základy vaření, zdravá výživa, člověk, zdraví a nemoc, rodinná, sexuální výchova, technické komunikační prostředky a způsoby využití, estetická výchova, environmentální výchova, tělesná výchova a sport, občan a společnost, mravní výchova, společenské chování, výchova ke vzdělávání, sebevzdělávání, volba povolání, ochrana člověka v souvislosti s častými riziky.¹³⁰

Stravování

Provoz školní jídelny v rámci zařízení s nepřetržitým provozem je jednosměnný a řídí se vyhláškou č. 107/2005 Sb., o školním stravování, v platném znění. Úkolem školní jídelny je poskytnout dětem a zaměstnancům zařízení společné stravování, a to po celý kalendářní rok, konkrétně vždy ve dnech pondělí až pátek. Přípravu svačin, večeří a celodenní stravování o sobotách, nedělích a ve svátek zajišťují pedagogičtí pracovníci za pomoci dětí.¹³¹

Úklid

Úklid provádějí děti během celého týdne, kdy si ráno uklidí svou postel a připraví se do školy. Poté po příchodu do domova pomáhají s úklidem společného prostoru nebo s úklidem po vaření, společném jídle-mytí nádobí, zametání, vynášení koše, třídění odpadků. V sobotu nebo v neděli pak společně provádějí velký úklid pokojů, kdy si děti pokoje vysávají, důkladně zametají, uklízí si ve skříních tak, aby všude bylo čisto. Mladším dětem s úklidem pomáhají tety nebo strejdové, popřípadě starší děti, starší děti si uklízejí pokoje samy. Všechny pokoje jsou pak zkontrolovány vychovatelem.¹³²

Školní docházka

---

¹²⁹ ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM: „CESTA K SAMOSTATNOSTI A SOBĚSTAČNOSTI“. In: . Přerov: b, 2020, ročník 2020, číslo 342. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/skolni_vzdelavaci_program.pdf

¹³⁰ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

¹³¹ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

¹³² VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

Přípravu na vyučování upevňuje vnitřní řád dětského domova. Děti navštěvují několik základní škol v Přerově. Jedno z dětí potom navštěvuje mateřskou školu, která se nachází v Přerově a starší děti potom navštěvují učiliště a střední školy, které Přerov nabízí. Mladší děti aktivně navštěvují i kroužky v rámci školy, kde se vzdělávají-například taneční kroužek nebo výtvarný kroužek, poté hojně využívají doučování v rámci školy u některých dětí. Všechny potřebné kroky k plnění a splnění školní docházky se nacházejí ve vnitřním řádu. Ředitel školy, příslušný OSPOD a sociální pracovníce, spolupracují na kvalitním umístění a vzdělávání dítěte, na vývěru školy, to, aby dítě bylo vzděláváno v jeho jazyce, dostupnost školy a další faktory, které ovlivňují vzdělání a vzdělávání dítěte.¹³³

Volnočasové aktivity

V rámci vedení dětí k účelnému využívání volného času zařízení vytváří všem dětem podmínky pro jejich zájmovou činnost účastí v různých dostupných formách mimoškolních aktivit. Děti se mohou účastnit zájmové činnosti v zařízení, ve školách a ve specializovaných zájmových útvarech.¹³⁴

Ve specializovaných zájmových útvarech se mohou děti účastnit zájmové činnosti na základě svého zájmu a projednání s vychovateli své rodinné skupiny.

- vychovatelé budou dětem při výběru zájmových útvarů nápomocni
- vychovatelé ověří, zda zájmový útvar vlastní příslušnou akreditaci pro svou činnost
- vychovatelé osobním kontaktem s vedoucím zájmového útvaru zjistí všechny podmínky účasti dítěte v útvaru a domluví způsob vzájemné komunikace, zejména z důvodu přehledu o účasti dítěte v útvaru¹³⁵

Dětem v Dětském domově v Přerově je nabízeno docházení na minimálně dva kroužky, které si děti mohou vybrat a následně na ně docházet. Domov aktivně spolupracuje se ZUŠ Přerov-ZUŠ B. Kozánka Přerov, kam aktivně docházejí 3 děti. A to na hru na housle a hru na k board. Další děti hojně využívají fotbalového kroužku, který děti trénuje v tomto sportu a zprostředkovává jim zápasy, soustředění a další. Zejména dívky poté navštěvují taneční kroužek v rámci školy a kroužek Hravé ručičky, který je vede k výtvarné činnosti. V rámci

---

¹³³ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

¹³⁴ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

¹³⁵ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

dětského domova jsou děti vedeny ke sportu a k výtvarné činnosti, obě tyto aktivity jsou vedeny vychovateli.¹³⁶

Dobrovolné prodloužení pobytu

Dle vnitřního řádu Dětského domova Přerov, lze prodloužit dítěti pobyt i po dovršení dospělosti, což hodně krát bývá tématem spekulací, že tento úkon již není možný, jelikož právě osoba dovršila osmnácti let. Je tomu právě naopak, nezaopatřená osoba může v zařízení setrvat i po dovršení osmnáctého roku:¹³⁷

a) pokud jí soud prodlouží ústavní výchovu do devatenácti let,

b) pokud o to ještě před dosažením zletilosti písemně požádá, a to za podmínek sjednaných ve smlouvě mezi ní jako zletilou nezaopatřenou osobou, která se po ukončení výkonu ústavní výchovy připravuje na budoucí povolání, a zařízením; setrvat takto v zařízení lze maximálně do věku 26 let,

c) pokud o to požádá nejpozději do 1 roku po ukončení ústavní výchovy a následném odchodu z péče zařízení.¹³⁸

Ředitel zařízení je povinen informovat dítě před dosažením zletilosti o možnosti podat žádost o uzavření smlouvy o prodlouženém pobytu v zařízení (formulář pro podání žádosti je k dispozici u ředitele zařízení).¹³⁹

Tyto osoby poté bývají umístěny do startovacích nebo cvičných samostatných bydlení. Zařízení v současnosti disponuje jednou samostatnou bytovou jednotkou (byt 1 + 1, č. 38, Jižní čtvrť II 2491/5), která slouží jako „startovací byt“ pro nezaopatřené osoby odcházející z péče zařízení. V případě, že z péče zařízení v dané době neodchází žádná nezaopatřená osoba, lze bytovou jednotku využít jako „cvičné samostatné bydlení“ pro nezaopatřené osoby setrvávající doposud

---

¹³⁶ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

¹³⁷ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

¹³⁸ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

¹³⁹ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

v péči zařízení a připravující se studiem na budoucí povolání s tím, že úhradu souvisejících plateb realizuje zařízení ze svých provozních prostředků.¹⁴⁰

Startovací byty učí osoby k tomu, aby se o sebe uměli postarat, být finančně gramotní a umět vycházet s penězi, postarat se o to, aby bylo vše zaplacené v čas a nedocházelo ke strádání. Cvičné byty jsou na podobné bázi, též osoby učí starostlivosti o sebe samého, ale za všechny finanční výdaje zodpovídá domov. Dalším rozdílem je, že ve cvičném bytu se osoba musí prokazovat tím, že studuje nebo se aktivně připravuje na budoucí povolání.¹⁴¹

Odchod dítěte z domova

Odchod dítěte z dětského domova, ale i z běžného domova, je jedním z největších milníků v životě dítěte. V životě dítěte z běžné rodiny se setkáváme s faktem, že dítě často bývá v kontaktu se svými rodiči, kteří mu i nadále pomáhají. U dítěte z dětského domova tomu tak úplně nebývá a musí se tak hodně rychle postavit na vlastní nohy.

Před odchodem je tedy dítěti/osobě zprostředkováno jednání s příslušným orgánem sociálně-právní ochrany-OSPOD. Dále je mu za pomoci OSPODU, sociální pracovnice, ředitelem či vedoucí vychovatelkou poskytnuta poradenská pomoc spojená se zajištěním bydlení a práce, dále i s přehledem kontaktů na příslušné orgány státní správy, samosprávy a instituce, na něž se může obrátit v případě náhlých krizových situací.¹⁴²

Vychovatelé, ředitel i sociální pracovníci se snaží o informovanost nezaopatřené osoby a to v: možnostech případného dalšího vzdělávání, možnostech dostupného budoucího ubytování, možnostech správy financí a finanční podpory, důležitých ustanoveních zákoníku práce, povinnostech občana, přístupu ke zdravotním službám.¹⁴³

Spoluspráva dětí

V zařízení pracuje spoluspráva dětí, a to na základě dobrovolnosti příslušných dětí. Spolusprávu tvoří děti v počtu jednoho z každé rodinné skupiny, které byly řádně zvoleny rodinnou skupinou

---

¹⁴⁰ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitni_rad_zarizeni2020.pdf

¹⁴¹ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitni_rad_zarizeni2020.pdf

¹⁴² VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitni_rad_zarizeni2020.pdf

¹⁴³ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitni_rad_zarizeni2020.pdf

prostou většinou hlasů. Spoluspráva může jednat samostatně, nejčastěji však jedná s ředitelem dětského domova nebo s vedoucí vychovatelkou. Scházejí se vždy dle potřeby, nejméně ale jedenkrát měsíčně. Tohle jednání svolává ředitel z podnětu jakéhokoliv člena spolusprávy nebo vlastního podnětu. Zde se poté projednávají zejména: připomínky, stížnosti, návrhy, ať už vůči zaměstnancům, k ostatním dětem nebo k zařízení jako takovému. Z tohoto jednání se pořizuje zápis.¹⁴⁴

Systém prevence rizikového chování

Systémem prevence rizikového chování (dříve sociálně patologických jevů) se podrobně zabývá Minimální preventivní program (dále jen „MPP“) zařízení. Osoby pověřené realizací prevence jsou: ředitel, školní metodik prevence, vychovatelé a soc. pracovníci. Všichni uvedení pracovníci se během činností s dětmi v rámci systému prevence rizikového chování zaměřují na vzdělávací činnost, sledování a rozbor s následnými možnými opatřeními zejména v oblasti pravidelného kouření cigaret, zneužívání marihuany, alkoholu a jiných drog, záškoláctví, hrubého chování, agresivity a šikanování.¹⁴⁵

V případech, kdy chování dítěte ponese znaky trestné činnosti, bude jeho chování oznámeno příslušnému oddělení Policie ČR. Příslušní pracovníci v oblasti prevence využívají zejména formy např.:

- Besed
- Víkendových pobytů
- Volnočasových aktivit
- Spolupráce s Policií ČR, dorostovým lékařem, PPP OK, krajským a okresním školním koordinátorem prevence, OSPOD, dětský psychiatr a klinický psycholog, zákonný zástupce¹⁴⁶

Systém hodnocení dětí ve výchově

---

¹⁴⁴ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: *b.p.* In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

¹⁴⁵ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: *b.p.* In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

¹⁴⁶ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: *b.p.* In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

Dítě je za činnost, kterou v zařízení i mimo něj vykonává, hodnoceno, a to převážně slovní formou; ve zvláštních případech, o nichž rozhoduje ředitel, a na konci školního roku písemně (písemně zpracovávají vychovatelé).¹⁴⁷

Dítě je hodnoceno:

- neprodleně po vykonání zadaného úkolu či daného druhu činnosti, v rámci každodenního hodnocení jednotlivců rodinné skupiny, v případě kladné formy hodnocení rovněž na společné poradě, komplexně v rámci ukončení školního roku nebo ukončení pobytu v zařízení¹⁴⁸

Dítě je hodnoceno zejména za:

- kvalitu plnění zadaných úkolů, samostatnost, sebeobsluhu, dobrovolnost při plnění úkolů, pomoc mladším a slabším, projevy chování, úroveň dodržování příslušných ustanovení vnitřního řádu, dosažené školní výsledky, míru vynaloženého úsilí v souvislosti s přípravou na vyučování, reprezentaci zařízení na veřejnosti včetně účasti a výsledků v soutěžích a přehlídkách¹⁴⁹

3.2 Materiálně technické zabezpečení

Technické a materiální zabezpečení je nedílnou součástí života každého dítěte i toho z dětského domova. Zde ale s materiální a technické zabezpečením pro děti pomáhá spousta sponzorů, kteří tak napomáhají ke kvalitnímu žití a bydlení dětí z dětského domova.

Ubytování v rodinných skupinách

Každá rodinná skupina má svou část dětského domova. S výjimkou třetí rodinné skupiny, která má jedno celé patro na místním internátu, který je nedaleko domova. Chlapci i dívky mají

---

¹⁴⁷ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

¹⁴⁸ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

¹⁴⁹ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

oddělené pokoje, které jsou udělány tak, aby zde bydlely děti podobného věku. Jsou zde pokoje od jednoho po tři lůžka. Na jednolůžkových pokojích bydlí většinou děti starší a na pokojích, které jsou po dvou nebo třech jsou pak mladší děti nebo děti, co pocházejí z jedné rodiny, pokud jim takové bydlení vyhovuje a neškodí jejich soužití.¹⁵⁰

V pokojích dětí jsou umístěny postele se samostatným úložným prostorem, skříněmi pro uložení ošacení, noční stolky, dále velké psací stoly, police pro uložení knih a hraček, svítidla. V obývacích pokojích jsou pak umístěny sedací soupravy, stolky a běžný domácí nábytek k uložení hraček, knih, audiovizuální techniky. Obývací pokoj též obsahuje velkou televizi a k ní mají děti připojený PlayStation.¹⁵¹

V obou částech domova i v elokovaném se pak nachází obývací pokoj, čajové kuchyňky, herna, společná jídelna, sociální a hygienická zařízení, jak pro dívky, tak pro chlapce, sklad ložního prádla, sportovní sklad s boxy a místnost pro sportovní materiál na elokovaném pracovišti.¹⁵²

Peněžní prostředky dětí

Peněžní prostředky dětí mohou tvořit zejména sirotčí důchod, výživné, kapesné, peněžní dary, příjmy za práci z praktického výcviku, příjmy za příležitostnou pracovní činnost, stipendia, podpory a příspěvky z prostředků nadací, spolků apod., jednorázový peněžní příspěvek. Dětem do 15 let není dovoleno realizovat jakoukoliv formu pracovní činnosti za účelem výdělků. Dětem starším patnácti let, které ukončily povinnou školní docházku, je pracovní činnost dovolena po konzultaci s vychovateli rodinných skupin.¹⁵³

Dětem je taktéž poskytováno kapesné, a to následujícím způsobem¹⁵⁴:

do 6 let	min.	40 Kč	max.	60 Kč	měsíčně	60 Kč
6 let až 10 let	min.	120 Kč	max.	180 Kč	měsíčně	150 Kč
10 let až 15 let	min.	200 Kč	max.	300 Kč	měsíčně	270 Kč
15 let až 26 let	min.	300 Kč	max.	450 Kč	měsíčně	420 Kč

¹⁵⁰ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In.: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

¹⁵¹ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In.: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

¹⁵² VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In.: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

¹⁵³ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In.: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

¹⁵⁴ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In.: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

Kapesné je poskytováno dětem a nezaopatřeným osobám jako jedna z forem plného přímého zaopatření po dobu jejich pobytu v zařízení. Dle paragrafu a zákona: § 31 zákona č. 109/2002 Sb., Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, v platném znění.¹⁵⁵

Po příchodu dítěte do zařízení je nejpozději do 3 dnů kapesné stanoveno v příslušné věkové kategorii násobkem 1/30 měsíční výše a počtu dnů zbývajících do konce kalendářního měsíce, v nichž je dítě v péči zařízení; výpočet provádí ředitel zařízení, který prostřednictvím k tomu určeného formuláře vydá pokyn pokladní zařízení k výplatě stanovené částky, jejíž převzetí stvrdí dítě podpisem a formulář poté slouží jako účetní doklad.¹⁵⁶

Technické zázemí

V rámci technického vybavení mohou děti využívat přilehlé fotbalové hřiště, hřiště s prolézačkami, v rámci sportovní činnosti si děti mohou ze skladu půjčit sportovní vybavení, a to v podobě: kol, koloběžek, míčů, kolečkových bruslí, raket na badminton atd.¹⁵⁷

Dětský domov se snaží, aby každé z dětí mělo něco osobního něco svého, k tomu právě slouží osobní dary k narozeninám, jmeninám, úspěšnému ukončení studia a jiným obvyklým příležitostem, kdy je dětem vyplacena konkrétní částka dle věk, za kterou si mohou něco koupit, popřípadě jsou jim věci, které potřebují ke svému rozvoji nebo koníčkům/kroužkům kupovány ze sponzorských darů.¹⁵⁸

Hodnota osobních darů v kalendářním roce činí nejvýše

- a) 1 740 Kč, jde-li o dítě do 6 let věku,

---

¹⁵⁵ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů*: b.p. In: *Občanské právo*. b.m.: b, 2002, ročník 2002, 48/2002, číslo 109. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-109>

¹⁵⁶ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

¹⁵⁷ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

¹⁵⁸ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

b) 2 140 Kč, jde-li o dítě od 6 let do 15 let věku,

c) 2 450 Kč, jde-li o dítě od 15 let věku nebo nezaopatřenou osobu do 26 let¹⁵⁹

Dítěti může být poskytnuta věcná pomoc či jednorázový peněžní příspěvek. Tato „pomoc“ je poskytována zletilým nezaopatřeným osobám jako jedna z forem plného přímého zaopatření v době jejich odchodu ze zařízení, a to na základě příslušného tiskopisu jako účetního dokladu. Takle pomoc může mít formu např. materiální vybavy, věcné pomoci, pomoc do pronájmu nebo podnájmu atd. Minimální výše hodnoty „pomoci“ poskytované zařízením činí aktuální výši životního minima na 1 měsíc. Příspěvek „pomoci“ může být v maximální výši do částky 25 000 Kč.¹⁶⁰

4. Praktická část

4.1 Cíl praktické části

Jak už bylo v úvodu zmíněno cíl mé bakalářské práce je „zkoumat“ kvalitu života a životního stylu dětí v tomto ústavním zařízení a „analyzovat“ přípravu těchto dětí na integraci do budoucí společnosti.

Výzkumnými otázkami tedy jsou:

1. Jak a jakým způsobem je zajišťována kvalita života v dětském domově?
2. Jak a jakým způsobem probíhá integrace dětí do společnosti?

V rámci rozhovoru, který následoval po mém aktivním pozorování v dětském domově jsem se ptala a potvrdovala si tak otázky ohledně integrace, ale i samotné kvality života v dětském domově. Otázky jsem mířila tak, aby mi daly celkový obraz o možnostech a kvalitě integrace jedinců do života, o jejich životě v komunitě jim blízké, a i o tom, co je okolo této integrace například téma šikany, rodiny, blízkých atd.

4.2 Metody výzkumu

Pro svůj výzkum jsem si zvolila kvalitativní přístup. Kvalitativní výzkum zahrnuje mnoho odlišných metodologií, které mají obdobná filozofická východiska a výzkumné postupy.

---

¹⁵⁹ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitni_rad_zarizeni2020.pdf

¹⁶⁰ VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitni_rad_zarizeni2020.pdf

Pomáhají s formulováním hlubšího porozumění vybranému jevu. Kvalitativní výzkum je orientován na popis, objevování a zjišťování jevů, má vysvětlující a popisný charakter.¹⁶¹

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila dvě metody, které se navzájem doplňovaly. A to metodu pozorování a poté rozhovoru. V rámci rozhovoru jsem si zvolila polostrukturovaný rozhovor, kdy jsem se podle předem připravených otázek ptala na odpovědi a snažila se ním řídit. Rozhovor (interview) patří mezi nejobtížnější a současně nejvýhodnější metody pro získávání kvalitativních dat. Vedení rozhovoru vyžaduje od výzkumníka specifické dovednosti, citlivost, koncentraci, interpersonální porozumění a disciplínu.¹⁶²

Polostrukturovaný rozhovor neboli také rozhovor podle návodu. Představuje soubor otázek nebo témat, která jsou předmětem rozhovoru, s otázkami i jejich pořadí lze nakládat relativně volně, zaměření zůstává, ale více se dbá na možnost respondenta sdělit výzkumníkovi svoje osobní zkušenosti, perspektivy, cílem bývá rekonstrukce subjektivních teorií. Používají se zejména otevřené, teoreticky odvozené a případně konfrontační otázky.¹⁶³

Tyto metody jsem si vybrala záměrně. Pozorování mi napomohlo k hlubšímu pohledu do života, chování dětí, ať už chování jejich vlastní, tak ve společnosti, k druhým lidem, ostěním dětem nebo také k samotným vychovatelům a jiným pracovníkům domova. Rozhovor, který následoval po pozorování, byl dobře zvolený pro mé ukončení výzkumu a dal mi nový pohled na věc z očí dospělého člověka. Z pohledu ředitele, který se o domov stará, ale též mi otevřel cestu do poněkud citlivějších témat.

4.3 Sběr dat

Možnost pozorování v Dětském domově jsem si zajistila již před nástupem na první „praxi“. Společně s ředitelem jsme se domluvili na 8 dnech, kdy jsem s dětmi byla od 13-17 hodin,

---

¹⁶¹ KNECHTOVÁ, Zdeňka, Andrea POKORNÁ, Edita PEŠÁKOVÁ a Dana DOLANOVÁ. *Kvalitativní výzkum: b.p.* In: *MUNI IS: Informační systém Masarykovy univerzity* [online]. Brno: b, b.r., b.d.v. [cit. 2023-06-19]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/lf/js19/metodika_zp/web/pages/06-kvalitativni.html

¹⁶² KNECHTOVÁ, Zdeňka, Andrea POKORNÁ, Edita PEŠÁKOVÁ a Dana DOLANOVÁ. *Kvalitativní výzkum: b.p.* In: *MUNI IS: Informační systém Masarykovy univerzity* [online]. Brno: b, b.r., b.d.v. [cit. 2023-06-19]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/lf/js19/metodika_zp/web/pages/06-kvalitativni.html

¹⁶³ Výzkumný rozhovor: *Kvalitativní výzkum užívající techniku rozhovoru krok za krokem*. In: *MUNI IS: Informační systém Masarykovy univerzity* [online]. Brno: b, 2017, b.d.v. [cit. 2023-06-19]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1421/podzim2017/PS_BA016/um/_----Interview_-_prezentace_pro_studenty_a_zadani_semestrove_prace.pptx.pdf

někdy i do 18 hodin. Z toho byly dvě soboty, kdy jsme s dětmi byla od 8 hodin do 19 hodin. V rámci mého pozorování jsem oslovovala jak děti, tak vychovatele, kteří mi aktivně napomáhali v mém výzkumu a po dobu mého pobytu mě brali jako jednu z tet.

V dětském domově jsem si vyzkoušela individuální práci s dětmi, přípravu do školy, vyzvedávání dětí z kroužků a školy, dozor na hřištích, ale také i celodenní dozor nad nimi v rámci výletů do: Psinec Studená Loučka u Olomouce, který vlastní Alice Pekařová, která se věnuje výcviku psů, tréninku psů, chování psů a další. U ní jsme strávili celý den v rámci pomoci na útulku, kde jsme s dětmi opravovali kotce, stavěli kotce pro psi, venčili jsme psy, natírala se bouda a děti viděli přímou práci okolo psů. Druhým z celodenních výletů byl Filmový festival ve Zlíně, kde byla potřeba hlídat menší děti i starší děti, jelikož nám program zajišťovaly Dobré víly, se kterými dětský domov aktivně spolupracuje. Následně jsem můj pobyt završila rozhovorem s ředitelem dětského domova, panem Mgr. Luděkem Doleželem, který mi poskytl odpovědi na mé otázky po dobu 30 minut.

4.4 Otázky určené k rozhovoru

- Jaké vztahy máte vy jako dětský domov se školami, které vaše děti navštěvují? Lze tyto vztahy považovat za formu spolupráce? Popřípadě změnili byste něco na tomto přístupu?
- Jakým způsobem napomáháte dětem se integrovat do společnosti?
- Předchází tomu nějaký postup např. když dítě nastupuje do školky/školy, vysvětlujete mu, jak se má zachovat, když bude mít někdo narážky na to, že je z dětského domova?
- Myslíte si, že jsou vaše děti schopné se integrovat do společnosti, po opuštění dětského domova? Setkáváte se spíše s úspěchem nebo až tehdy naráží na pravou realitu života?
- Myslíte si, že kdyby Vaše děti žily v běžných rodinách byla by pro ně integrace do společnosti lepší?
- Jakým způsobem činíte prevenci šikany u Vás v dětském domově i mimo domov? Jakým způsobem postupujete, když zjistíte, že dítě šikanováno, popřípadě se dozvíte, že je šikanátorem?
- Jakým způsobem postupujete, když zjistíte, že dítě šikanováno, popřípadě se dozvíte, že je šikanátorem?
- Když se zaměříme na otázku biologických rodin nebo pěstounů, vidíte potenciál ve společné práci s nimi a nacházení určitého kontaktu, který bude vhodný pro dítě?

Myslíte si, že je to vždy vhodné pro dítě setkávat se s biologickou rodinou, i když je jim kontakt povolen?

- Myslíte si, že je to vždy vhodné pro dítě setkávat se s biologickou rodinou, i když je jim kontakt povolen?
- Doporučil byste nějaké důležité kroky, které by předcházely tomu, že by se děti nedostávaly do DD? Jestli je to vůbec možné?
- Považujete v současné době za reálné, aby děti v dětských domovech pociťovaly psychickou deprivaci?
- U ústavní výchovy můžeme za posledních několik let pozorovat značné změny. V čem a jaké změny jsou dle Vás ty nejzásadnější?
- Jednou z nejdůležitějších věcí, které dítě značně rozvíjí, je hra. Když porovnáme děti z běžných rodin a děti z DD, je jim umožněno mít dostatek prostoru na hru? I přes pevně daný režim v DD?
- Číníte nějaké kroky pro to, aby se kvalita života vašich dětí z DD zlepšovala? Jak a jakým způsobem tyto kroky činíte?
- Kdybyste měl vybrat jakoby jednu věc, která by teď dětskému domovu v té kvalitě nebo obecně pomohla, co by to třeba bylo?

4.5 Analýza dat

Záznam, rozhovoru, který jsem pořídila na základě předchozího pozorování, jsem zaznamenávala na mobilní telefon a následně provedla transkripci rozhovoru. Po přepisu rozhovoru jsem si části, které se sebou souvisely zvýraznila a následně je zakódovala.

Kódování se poté dělí do 3 kategorií, a to do otevřeného kódování, axiální kódování a selektivní kódování. Otevřené kódování je univerzálním vstupem do kvalitativní analýzy, axiální kódování je technikou, která navazuje na otevřené kódování a selektivní kódování zahrnuje výběr jedné klíčové kategorie.¹⁶⁴

Já jsem si vytvořila následující kódy: vztahy a spolupráce, kontakty a informovanost, prevence a intervence, integrace.

---

¹⁶⁴ ŠVARŤEK, Roman a Klára ŠEDOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: b.p.* 1. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

4.6. Rozhovor s ředitelem

- Jaké vztahy máte vy jako dětský domov se školami, které vaše děti navštěvují? Lze tyto vztahy považovat za formu spolupráce? Popřípadě změnil byste něco na tomto přístupu?

*Vztahy si myslím, že máme dobré, snažíme se udržovat jakoby **nadprůměrné vztahy**, dbáme na to, aby kmenoví vychovatelé, kteří mají děti na starost v rodinných skupinách, tak byli se školami pravidelně v **kontaktu** a aby se s třídními učiteli znali osobně, aby se jim minimálně jednou za rok představili a řekli já budu mít tady to dítě a jsem ten a ten a budu s **Vámi spolupracovat**, předávají si na sebe vlastně kontakty a máme to zařízení tak, že v případě, když je nějaká nenadálá událost, třeba dítě nedorazí do školy nebo zůstane po škole, tak ten učitel by měl dětský domov přes toho určitého **vychovatele informovat**, aktuálně, co se děje abychom se k tomu mohli v rámci jako nějaké **rychlé intervence** postavit a jako nějak zpracovat správné řešení najít.*

- Lze tyto vztahy považovat za formu spolupráce?

***Spolupráce určitě je.** Změnil bych určitě to, že my jako jsme pedagogové nebo zaměstnanci jsou tu pedagogové vesměs, co pracují s dětmi a my nejsme liní do té školy dojít a vlastně ta **spolupráce je iniciována na náš popud**. V případě, že je nějaký problém, tak my i zveme učitele jako k nám. Ano, to jsem slyšela i od tet. Ale ti k tomu nejsou moc nakloněni, aby nás navštívili. My je navštívíme v nepřímé práci a oni nás v nepřímé práci nenavštěvují. Dobře, takže byste vlastně změnil, to že by se měli za Vámi podívat, jak to tady funguje? *Ano, určitě. Škola, školské zařízení, já v tom nevidím žádný rozdíl, jako pracovníci jsou na stejné úrovni, pokud jak se říká neurčí jinak první a druhá kategorie pedagogických pracovníků, ale to je úplně jiné téma.**

- Jakým způsobem napomáháte dětem se integrovat do společnosti?

No, zúčastňujeme se vlastně dění v blízkém okolí, sportovních akcí, kulturních akcí, pořádáme sportovní akce, snažíme se jakoby vymanit z toho dogmatu ústavního zařízení, dětského domova. Zúčastňujeme se akcí, kdybych měl jako nějaký jmenovat, třeba: Barvám neutečeš, přespáváme v létě jako v různých kempech, navštěvujeme třeba hotely v rámci ubytování, organizujeme si i vlastní akce. S nadacemi a s jinými

neziskovkami spolupracujeme přes jejich dotované programy, aby i někdo jiný, než my připravil dítě na odchod z domova, připravil jej do života. Tato **forma pomoci starším dětem** je však dobrovolná, a ne všechny děti se k tomu vyjadřují jako pozitivně. Ono to mnohdy v té práci vypadá, že se s těmi dětmi v dětských domovech jako vůbec neparacuje, ale když to člověk vezme do hloubky, tak ty děti mají v 18 letech napsaný životopis, mají ponětí o tom, jak se dopravují do školy, jak by se dostaly, nevím třeba do Prahy vlakem, vyznají se v jízdních řádech, mají minimální povědomí o tom, jak fungují úřady nebo kde si zažádat o pomoc, **prevence vůči drogám, jiným návykovým látkám, finanční gramotnosti**. Jo ale zkouším odpovědět na tu Vaši otázku, jak dítě připravit. Toto, toto je jedna možnost a říkám snažíme se, co nejvíc zúčastňovat toho běžného dění a ty děti se snažíme odústavňovat, chodíme do kina, chodili bychom třeba i do divadla, kdyby byl větší zájem. Děti, to je taky důležité, máme ještě rozdělené v 5 základních školách po Přerově, nemáme je jakoby selektované v jednom, jenom v jedné. Oni by tam zase tvořili, jako homogenní skupinu, čemuž se bráníme, takže i v tomto, i třeba co se týče v rámci školy se snažíme shánět peníze, aby děti jezdily, teď aktuálně na školu v přírodě. Jedou se svými spolužáky a na naučné kroužky ve škole, třeba kroužky při Domově dětí a mládeže.

- Předchází tomu nějaký postup např. když dítě nastupuje do školky/školy, vysvětlujete mu, jak se má zachovat, když bude mít někdo narážky na to, že je z dětského domova?

Jo, pracujeme s tím. **Neřekl bych, že úplně preventivně, že na to děti jakoby připravujeme v uvozovkách, je nějak strašíme, to ne.** Vychovatel neboli pedagog vždycky o tomto hovoří s učitelkou nebo s třídním učitelem. A tam v první řadě by si ty děti v té třídě měl ten pedagog, třídní učitel, případně jiný učitel a když se nám třeba donese od dítěte, že ho tam někdo šikamuje, třeba náznaky šikany, nějaké posměšky, tak potom s tím pracujeme, jednak tady v domově, tak zase ten učitel nebo zase ten vychovatel komunikuje s tím učitelem. Mělo by se to dát do pořádku no, hlavní slovo by v tom měl mít učitel, ten by si měl udržet pořádek v té třídě.

- Myslíte si, že jsou vaše děti schopné se integrovat do společnosti, po opuštění dětského domova? Setkáváte se spíše s úspěchem nebo až tehdy naráží na pravou realitu života?

Tak..., to je dobrá otázka. Já si myslím, že obecně ty děti naráží na tu realitu života až když odejdou, jo, protože v dětském domově žijete jakoby ve velké bublině, která je nějak jakoby systémově ošetřená, bohužel nedokonale dokáže připravit děti na ten z dětského domova. Děti dneska mají spoustu práv a minimálně povinností a nezažijí si mnohdy nějaký výstup z komfortní zóny. Nezažijí nedostatek, děti se ohánějí vlastními právy, mají právo na stravu, jo, což je samozřejmě dobře, ale bylo by dobré, aby si zažily i více nějakého toho nedostatku. Neberu nedostatek třeba jako neúspěch, že někde jsou třeba jako neúspěšné, ale zažít si víc takového nedostatku, aby dokázaly pracovat i s nějakou jako deprivací, jo, která to může přivést, bylo by fajn kdyby si i třeba nacvičily vzorce chování, jo, v zase jako nějakém nedostatku. Výborné by na to byly odcházející děti, kdyby v dětských domovech bylo víc startovacích bytů, kdyby děti mohly čerpat určitou stravní jednotku a s tou by museli vyjít. Máme tady aktuálně jeden startovací byt, máme chlapce, který takto funguje, takže ten třeba si to může vyzkoušet nanečisto, pod dohledem ještě domova, což je výborná věc. Takže za mě více startovacích bytů, což by stálo zase jako určité finance, to nám nikdo jen tak nedá, ale blíží se transformace dětských domovů v Olomouckém kraji, takže já v rámci nějakého transformačního plánu bych rád myslel na tyto úskalí a nedokonalosti. Jak připravit dítě z dětského domova. Myslím, že tohle je jedna z cest, kdyby děti si mohly i nějakou jakoby krizi i třeba i zůstat jako večer hlady, když si koupím bonbóny a zbyde mi na rohlíky, tak vím, že na druhý den budu mít na to, abych si něco koupil, ale musím si trošku jako protrpět.

- Myslíte si, že kdyby Vaše děti žily v běžných rodinách byla by pro ně integrace do společnosti lepší?

No já si myslím, že nebyla, berme to tak, že na základě soudního rozhodnutí jsou předáni do dětského domova v té rodině určitě něco nefungovalo, buď se o dítě nemohli, neuměli nebo nechtěli starat, jo, takže vycházíme z toho. Tak si myslím, že by ten jejich přechod do běžného života určitě nebyl lepší ani jednodušší z toho důvodu, že by je ta rodina prostě stahovala dolů. Tady přece jen v dětském domově mají tu výchovu v pozici daleko výš na tom žebříčku, myslím si, že ten dětský domov je prostě pro ně výhodou no. Tam je potom prostě důležité, když to dítě odchází z domova, aby hlavně zabezpečilo sebe, a potom aby třeba eventuelně jako pomohlo rodičům. Nemůže začít pomáhat rodičům, protože nemá sebe jako osobu vůbec ošetřenou.

- Když se zeptám ještě, stává se Vám třeba často, že slyšíte, že vlastně dítě odejde z dětského domova, a potom vlastně dostává určité peníze, tak jestli se stává třeba častěji, že ta rodina ho o to připraví, že ví, že dostane ty peníze, jestli se Vám to jako stává častěji nebo jste se s tím setkal?

Jo, stává se to, že když dítě odejde z dětského domova, tak už na něho čekají „vlci“ nebo „supi“, kdybych to měl tak trošku připodobnit nějaké jako bajce a ti ho velice rychle připraví o peníze, které má našetřené za určitou dobu z dětského domova nebo může dostat jednorázovou finanční nebo věcnou pomoc, příspěvek, který může být, co se týká financí až do výše 25 000 Kč. Takže to ti zákonní zástupci nebo ty osoby, ke kterým to dítě odchází dobře ví a jestli to bývá v 50 % případech. Bych to tak tipl.

- Jakým způsobem činíte prevenci šikany u Vás v dětském domově i mimo domov? Jakým způsobem postupujete, když zjistíte, že dítě šikanováno, popřípadě se dozvíte, že je šikanátorem?

*My máme v dětském domově jednoho pana vychovatele, který vlastně vykonává funkci preventisty, za to á nějaký příplatek ode mě. Pořádáme, a i se zúčastňujeme různých preventivních formačních akcí. Většinou jsou rozděleny do dvou kategorií mladší a starší děti a ty preventivní akce jsou různého ražení. Jak jsem říkal finanční gramotnost, naposledy jsme měli nějakou, právní poradnu, dluhové pasti, **prevence návykových látek, prevence třeba sebepoškozování.** Jo třeba naposledy jsme řešili takovou zapeklitou otázku, kdy víme, že v ostatních domovech se často děti, převážně holky řežou a ubližují si. Tak jsme řešili, jestli přijít za dětmi s tímto tématem a nějak jako je před tím varovat, jo, před tím sebepoškozováním. Nakonec jsme přišli na to, že bude lepší, když děti nebudou vědět, že něco takového vůbec existuje a tím pádem jakoby předcházíme, aby se to u nás jako by objevilo. Takže my děláme, že některé věci jakoby neexistují, dokud s tím naše děti jakoby nepřijdou.*

- No právě to jsem se chtěla zeptat, že vlastně teďka je ten YouTube, a hlavně Tik Tok a tam se hodně vlastně ti influenceři, když to tak vezmu vyjadřují o tomhle. Jestli se nebojíte toho, že i z tama se o tom nějakým způsobem jakoby škodlivěji dozví?

Jako bojíme se toho, bojíme se i různých jako seznamek, sexuálních predátorů, ale u nás děti mají WiFinu, takže volný přístup na internet. Vychovatelé se to snaží jako kontrolovat, ale ne všechno zkontrolujete. Tablet, počítač, mobil, ty třeba patří dětem, takže je to jejich majetek, my bychom to rádi kontrolovali daleko víc, ale například státní zastupitelství nám v tom jako účinně brání. Jo, takže ta kontrola je z našeho pohledu prostě slabá, my, kdybychom mohli, tak je daleko silnější a daleko striktnější a daleko ochranitelštější.

- Jakým způsobem postupujete, když zjistíte, že dítě šikanováno, popřípadě se dozvíte, že je šikanátorem?

Určitě nezametáme věci pod koberec, tam jsou určitá pravidla. V případě, že je šikanátor, šikanovaný na jedné rodinné skupině, tak se ty děti prostě musí oddělit. Vím, nese samozřejmě šikanátor, ne ten šikanovaný a vždycky ta práce na každém problému nebo na každé situaci je velice individuální.

- Když se zaměříme na otázku biologických rodin nebo pěstounů, vidíte potencial ve společné práci s nimi a nacházení určitého kontaktu, který bude vhodný pro dítě? Myslíte si, že je to vždy vhodné pro dítě setkávat se s biologickou rodinou, i když je jim kontakt povolen?

Tak, co se týká pěstounské péče, tak to je spíš otázka OSPODU-Orgánu sociálně právní ochrany dětí a jejich pracovníků, sociálních pracovníků, které pravidelně chodí navštěvovat naše děti, zhruba jednou za 3 měsíce, takže ty by měly primárně vyhledávat děti k pěstounské péči, k adopci. U nás, za tu dobu, co tady jsem od prosince 2019, tak nebylo předáno žádné dítě do pěstounské péče ani do osvojení. Spousta našich dětí už je takzvaně zarežimovaných, jsou tady zvyklí, jsou tady spokojení, myslím si, že můžu říct. A i spousta našich dětí, spousta našich dětí by to neschválili jejich zákonní zástupci, ti by byli proti tomu. Aktuálně zde máme dvě děti, kteří jsou úplní sirotci. No, takže úplní sirotci jsou tu jen dva.

- Myslíte si, že je to vždy vhodné pro dítě setkávat se s biologickou rodinou, i když je jim kontakt povolen?

Rodiče na to nebo zákonní zástupci mají právo se setkávat s dětmi, my správně tento kontakt máme podporovat, nemáme mu bránit, ale vždy je to pro to dítě dobré. Máme tu chlapce, který jezdí za matkou na dovolenky a zpět z nich se nám nevrací. Studuje střední školu, tudíž v škole to má nahlé. Potom, jak bych to řekl, ty rodiny jsou vesměs jakoby ne úplně podporující zdravý vývoj toho dítěte, takže co se nenaučí tady u nás nebo ve škole, tak mnohdy prostě vidí v těch rodinách a když přijde malé dítě po dovolence a řekne „pivo“, „vodka“, tak je Vám jasné, co tam prostě vidí.

- Doporučil byste nějaké důležité kroky, které by předcházely tomu, že by se děti nedostávaly do DD? Jestli je to vůbec možné?

Jo, určitě, možné to je a záleží jenom na práci s rodinou, terénní práci, vytvoření sociálně pedagogických pracovníků, kteří by jako přímo pracovali v těch rodinách, aby tam jako docházeli, jo je jakoby za A. Potom za B, vytvoření si sítě středisk výchovné péče po republice, kde by děti byly umísťovány na základě nějaké smlouvy, nebyly by v dětském domově na základě rozsudku umísťovány na dobu 3 let a více, takže to bylo za B, akorát že v rámci těch středisk výchovné péče by musela nebo by musel být ten pobyt a strava jakoby bezplatná, což aktuálně není. To si myslí, že by radikálně snížil počet dětí v dětských domovech, a naopak je zachovalo v péči těch rodičů. Jo ale ten stát by k tomu musel mít ten systém jinak nastavený, potom by ten dětský domov mohl být pro daleko horší děti, děti s daleko většími výchovnými problémy, jo ta práce by tu byla o dost složitější, ale říkám, to by musel někdo z vrchu, z politiků o tom, o tomhle rozhodnout a zafinancovat to.

- Považujete v současné době za reálné, aby děti v dětských domovech pociťovaly psychickou deprivaci?

Ano, je to reálné a každé dítě v dětském domově je psychicky deprivováno. 100 %, ať už je ta deprivace jako nějaká minimální nebo rozvinutější, tak věřím tomu, že všechny děti v dětském domově trpí určitým způsobem nějakou deprivací. Jo, určitě jako citová deprivace, nějaká vztahová deprivace z nedostatku kontaktu s blízkou osobou, takový ten pocit lásky, takže 100 %. Nevýhoda je, že tady ta deprivace mnohdy nejde na těch dětech vidět, ona, když se projevuje, tak se projevuje poruchami chování úplně nejčastěji, jo, že dítě je zlobivé, mnohdy se neví proč, takže se napíše, že dítě má takzvané ADHD, pokud je dítě nějak medikováno, tak to už je jakoby ta horší situace, a

to je jeden z těch projevů, další poruchy jsou třeba vidět. Máme tady chlapce, který vlastně s matkou nebyl vůbec v kontaktu, hodně děti v dětských domovech si cucá prsty, tak on si cucá palec, že má úplně zdeformované to nehtové lůžko na palci. To už je další viditelná věc, ale říkám, hlavní a základní problém deprivace, která jde vidět, je ten projev těch poruch chování dítěte, s tím spojené projevy. Ať už je to, nadávky, nějaká agrese slovní, fyzická. I se snažíme některým dětem hledat dobrovolníky, kteří by, kteří s těmi našimi dětmi pracují a dochází za nimi takzvaně jeden na jednoho, že třeba jednou denně v týdnu má třeba ten jeden určitý chlapec jednu osobu sám pro sebe, která s ním jde na vycházky, píše s ním úkol, tvoří s ním jakoby takový vztah. Dobrovolníků je málo, aktuálně máme tady jednoho takového dobrovolníka.

- U ústavní výchovy můžeme za posledních několik let pozorovat značné změny. V čem a jaké změny jsou dle Vás ty nejzásadnější?

Tak hlavní změnu, co já jsem pozoroval, tak bylo snížení počtu dětí na rodinných skupinách, nevím, jaký to byl přesně rok, 2002, nebo 2005. Dřív bylo 15 dětí na rodinné skupině, dneska je to 6-8, ale ta doba se posouvá, chtělo by to zase zrevidovat a ten zákon o ústavní výchově novelizovat. Jo, takže toto byl hlavní posun, teď další posun bude ta transformace, to bychom se zase mohli posunout někde, potom už by se to týkalo zase té terénní práce, zvýšení počtu těch středisek. Takže asi v tomhle.

- Jednou z nejdůležitějších věcí, které dítě značně rozvíjí, je hra. Když porovnáme děti z běžných rodin a děti z DD, je jim umožněno mít dostatek prostoru na hru? I přes pevně daný režim v DD?

Já si myslím, že děti na hru mají v dětském domově jako hodně času, výhoda oproti ostatním nebo proti normálním rodinám je ta, že tady si to dítě má pokaždé s kým hrát. Tím, jak je tady větší shluk dětí, když jsou třeba dvě skupinky, jak máme my na jednom patře, tak tam máte naráz 16 dětí, tam už ta interakce je daleko větší, takže možnost najít si někoho ke hře je tam 100 % větší. Co se týče volného času na hru, si myslím, že ty děti mají mnoho volného času plus ještě mají kroužky, každé dítě má minimálně jeden kroužek, jo a do toho si může hrát dá se říct dle libosti. Pak kolikrát tu hru musíme korigovat, aby nesměřovala jenom ke hraní na internetu nebo na nějaké herní konzoli, jo ale říkám, že tady je dětí pohromadě víc, tak ta interakce mezi nimi, mezi dětmi je nadmíru velká.

- Činíte nějaké kroky pro to, aby se kvalita života vašich dětí z DD zlepšovala? Jak a jakým způsobem tyto kroky činíte?

*No, tak činíme především tak, že sháníme sponzory, aktivně oslovujeme nadace, nadační fondy, různé spolky, se kterými spolupracujeme, snažíme se udržovat dobré jméno domova a oni nás naopak zvou na různé akce, které pořádají nebo nám pomáhají spolupřátat zase naše akce, ať už je to finančně nebo věcně, co se týká změny prostředí v dětském domově, tak v posledních dvou letech jsme se tady snažili shánět od podporovatelů, sponzorů, různých přátel nové vybavení, jako je třeba televize notebooky, nová lednička, nová sedačka. Sehnali jsme od sponzorů nové ložní prádlo, povlečení, takže děti mají 2-3 kusy nového povlečení na jedno dítě. Takže když třeba jsou dvě děti na pokoji, tak můžou si každý vybrat jaké chce mít to povlečení nebo naopak ho můžeme jako sjednotit. Pak to zase vypadá jako líp. **Spolupracujeme i s organizacemi mimo Olomoucký kraj, hodně využíváme pražské organizace, které nás podporují finančně anebo podporují i finančně jednotlivce z dětského domova.** Využíváme zase od různých nadací třeba pobytů, které zajišťují, takže jsme se zúčastnili v minulých letech třeba lyžařského pobytu, který nás skoro nic nestál, teď se třeba zúčastníme o víkendu Filmového festivalu, tady ve Zlíně. Takže hlavní jsou peníze, z toho plynou určité zážitky a já si myslím jako ředitel domova, že se nám tohle daří, takže to si myslím, že ty děti obohacujeme. Já si myslím, že ta paleta těch volnočasových aktivit, hlavně volnočasových aktivit je pestrá, ale nedbáme jenom tady na to, určitě dětem se snažíme například na narozeniny sehnat i dárky od sponzorů, na Vánoce mají dárky od sponzorů a aktuálně dvěma dětem jsme sehnali i přímo konkrétního sponzora, kteří jim spoří peníze, potom jak jednou odejdou, tak jim ty peníze budou různě dávkovat, třeba na bydlení. Myslím, že aktuálně tam má jedno dítě přes 40 000 a druhé dítě nějakých 26 000.*

- Kdybyste měl vybrat jakoby jednu věc, která by teď dětskému domovu v té kvalitě nebo obecně pomohla, co by to třeba bylo?

Kdyby nás všechny dozorující organizace, všechny kontrolní orgány nechaly pracovat. To by mi pomohlo. Kdyby se nám nepletly do práce. Hlavně neodborníci, z řad široké veřejnosti a zase různých jiných, jako neziskovek, neřikali a neradili, co máme dělat,

aniž by měli třeba nějakou praxi a uměli jenom plkat. Ona spousta takových chytrolínů by tady s těmi dětmi ani jednu službu.

4.7 Interpretace dat

V následující kapitole zhodnotím rozhovor s ředitelem Dětského domova v Přerově. A i můj pobyt v domově.

Kategorie	Kódy
Integrace dětí do společnosti	Spolupráce, prevence, integrace, intervence
Prostředky napomáhající integraci	Vztahy, kontakty, informovanost

Tabulka č. 1-Kódy

Na základě rozhovoru s ředitelem a mého pobytu v domově mohu zhodnotit, že se o integraci dětí do společnosti snaží právě přímo pomocí začleňování dětí do společnosti. A to takovým způsobem, že využívají aktivní spolupráce s městem, neziskovými organizacemi, sponzory, kteří napomáhají dětem k lepšímu životu. Vybírají si i kulturní akce, kde se děti setkávají se spoustou různých lidí. Také cestují po republice a zde dochází ke kontaktům v rámci ubytování. Vychovatelé se též aktivně snaží předcházet negativním vlivům v rámci integrace do společnosti, a to preventivními programy, besedami a dalšími jinými dostupnými cestami.

Na základě mého rozhovoru i pobytu v dětském domově mohu říct, že u většiny dětí z dětského domova proběhla integrace v pořádku a děti se jak k sobě, tak i k ostatním chovají s úctou a respektem. Případné kázeňské opatření se řeší hned a mají samozřejmě následky, které se poté zapisují dětem do hodnocení. Na obou celodenních výletech se děti chovaly podle pravidel slušného chování, pomáhali jak organizátorům, tak mladším a odváděli práci, která po nich byla požadována bez jakýchkoliv výmluv.

5. Závěr

Tato bakalářská práce se zabývá Kvalitou života dětí v dětském domově v Přerově. Cílem bakalářské práce bylo zkoumat kvalitu života a životního stylu dětí v tomto ústavním zařízení a analyzovat přípravu těchto dětí na integraci do budoucí společnosti. Z toho jsem pak vyvodila výzkumné otázky: Jak a jakým způsobem je zajišťována kvalita života v dětském domově? Jak a jakým způsobem probíhá integrace dětí do společnosti?

V mé bakalářské práci je vymezena historie dětských domovů společně s dnešní historií Dětského domova v Přerově, která se pak přesouvá na současnost dětských domovů i na současnost Dětského domova v Přerově. Druhá kapitola se věnuje osobnosti dítěte a jeho fyzickému, psychickému a sociokulturnímu vývoji. Třetí kapitola pojednává o faktorech ovlivňující kvalitu života. Ve výzkumné části jsem si zvolila kvalitativní metodu výzkumu, a to konkrétně pozorování, které trvalo 8 dnů, z toho dvě soboty, kdy jsem s dětmi byla na výletech, na který navazoval polostrukturovaný rozhovor s ředitelem dětského domova.

První výzkumná otázka se zabývá, jak a jakým způsobem je zajišťována kvalita života v dětském domově. Ve svém výzkumu jsem došla k závěru, že kvalita je zajišťována pomocí výchovy od vychovatelů, materiálním zabezpečením, které zprostředkovávají sponzoři. Taktéž je zajišťována pomocí akcí, které pořádá, jak domov samotný, tak město nebo organizace s kterými domov spolupracuje.

Druhá otázka se věnuje integraci dětí do společnosti. Zde podobně jako u první otázky napomáhají akce pořádané domovem nebo organizacemi, kde se děti setkávají s lidmi mimo dětský domov, velkou podporou jsou preventivní programy nebo taktéž zmíněné startovací byty. Aktivně se zapojují i do kulturního dění jak ve svém městě, tak i v jiných.

Bylo velice zajímavé a obohacující vstoupit do poměrně zcela uzavřeného světa dětí v dětském domově a mít možnost nahlédnout do jejich běžného prostředí. Moci zkoumat jejich životy, chování a projevy, bylo přínosné, avšak zcela odlišné od toho, co se kdy člověk dozví v teorii nebo si někde přečte. Myslím si, že i sama pro sebe jsem si vyvrátila mýtus o tom: „Vždyť jsou to jen děti z děčáku“. Právě naopak, děti z dětského domova toho mají v sobě daleko více, nežli některé děti z běžných rodin.

Anotace / Annotation

Jméno a příjmení	Marie Ševčíková
Katedra	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce	Mgr. Dagmar Pitnerová Ph.D.
Rok obhajoby	2023
Název práce	Kvalita života dětí v dětském domově v Přerově
Název práce v angličtině	Quality of children's lifes in children's home in Přerov
Anotace	Bakalářská práce se zabývá Kvalitou života dětí v dětském domově v Přerově. První kapitola řeší historii dětských domovů v minulosti i dnes, taktéž i minulou a současnou historii DD Přerov. Druhá kapitola je zaměřená na osobnost dítěte, jeho psychický, fyzický a sociokulturní vývoj. Třetí kapitola se zaměřuje na faktory ovlivňující kvalitu života, podporu výchovy a vzdělávání, materiální a technické zabezpečení. Poslední část je částí praktickou. Hlavním cílem mé práce je zkoumat kvalitu života dětí v dětském domově a analyzovat integraci dětí do společnosti.
Klíčová slova	Kvalita života, dětský domov, integrace, Přerov, ústavní výchova
Anotace práce v angličtině	The bachelor's thesis deals with the Quality of life of children in a children's home in Přerov. The first chapter deals with the history of children's homes in the past and today, as well as the past and present history of DD Přerov. The second chapter is focused on the child's personality, his psychological, physical and sociocultural development. The third chapter focuses on factors affecting the quality of life, support for upbringing and education, material and technical security. The last part is the practical part. The main goal of my work is to examine the quality of life of children in an orphanage and to analyze the integration of children into society.
Klíčová slova v angličtině	Quality of life, children's home, integration, Přerov, institutional education
Přílohy vázané k práci	Tabulka – Kódy, obrázky
Rozsah práce	130068
Jazyk práce	Čeština

Seznam bibliografických citací

Odborné publikace

HOFERKOVÁ In: VAVRYSOVÁ, Lucie. *Rizikové aktivity, depresivita a vybrané osobnostní rysy u českých adolescentů z dětských domovů se školou a z výchovných ústavů: b.p.* 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. ISBN 978-80-244-5426-9.

JELÍNEK, Jan. *Biologie a fyziologie člověka a úvod do studia obecné genetiky: b.p.* 1. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003. ISBN 80-7182-138-1.

KAPRAS, Jan, Jiří VYMLÁTIL a Eva TOPINKOVÁ. *Biologie člověka pro bakalářské studium na lékařských fakultách: Vývoj a růst člověka.* 1. Praha: Karolinum-nakladatelství Univerzity Karlovy, 1998. ISBN 80-7184-504-3.

KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka: b.p.n.* 2. Praha 5: Nakladatelství SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-48-7.

KOČÁREK, Eduard. *Biologie člověka 1: somatologie, antropologie, fyziologie, imunologie.* 1. Praha: NAKLADATELSTVÍ SCIENTIA, 2010. ISBN 978-80-86960-47-0.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie: b.p.* 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1284-0.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa: základní duševní potřeby dítěte: dítě a lidský svět.* 1. Praha: Grada, 2005. Pro rodiče. ISBN 978-80-247-0870-6.

NAKONEČNÝ In ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie: b.p.* 3., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie: b.p.* 3., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: b.p.* 1. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

VÁGNEROVÁ In ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie: b.p.* 3., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání.* Vydání

VAVRYSOVÁ, Lucie. *Rizikové aktivity, depresivita a vybrané osobnostní rysy u českých adolescentů z dětských domovů se školou a z výchovných ústavů: b.p.* 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. ISBN 978-80-244-5426-9.

VOCÍLKA, Miroslav. *Dětské domovy v České republice I.: Teoretická východiska*. 1. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 1999. ISBN n.u.

Zákony

ČESKÁ REPUBLIKA. *Občanský zákoník: O rodině*. In: *Občanské právo*. b.m.: b, 2012, ročník 2012, 33/2012, číslo 89, s. 1. Dostupné také z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89/zneni-20140101#p3080_p3080-238

ČESKÁ REPUBLIKA. *Úmluva o právech dítěte: Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte*. In: . b.m.: b, 1991, ročník 1991, 22/1991, číslo 104, s. 1. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-104/zneni-20100329>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Ústava České republiky*: b.p. In: *Ústavní právo*. b.m.: b, 1993, ročník 1993, 1/1993, číslo 1, s. 1. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů*: b.p. In: *Správní právo*. b.m.: b, 2004, ročník 2004, 190/2004, číslo 563, s. 1. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o pěstounské péči: úplné znění, jak vyplývá z pozdějších změn a doplnění*. In: *Občanské právo*. b.m.: b, 1992, ročník 1992, 90/1992, číslo 452, s. 1. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-452>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*: b.p. In: *Správní právo*. b.m.: b, 2004, ročník 2004, 190/2004, číslo 561, s. 1. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí*: b.p. In: *Občanské právo*. b.m.: b, 1999, ročník 1999, 111/1999, číslo 359, s. 1. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů*: b.p. In: *Občanské právo*. b.m.: b, 2002, ročník 2002, 48/2002, číslo 109, s. 1. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-109>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon občanský zákoník: Osvojení*. In: *Občanské právo*. b.m.: b, 2012, ročník 2012, 33/2012, číslo 89, s. 1. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89/zneni-20140101?text=osvojen%C3%AD>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů*: b.p. In: *Občanské právo*. b.m.: b, 2002, ročník 2002, 48/2002, číslo 109. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-109>

ČESKÁ REPUBLIKA. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte: b.p. In: *Mezinárodní právo*. b.m.: b, 1991, ročník 1991, 22/1991, číslo 104. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-104>

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí: b.p. In: *Občanské právo*. b.m.: b, 1999, ročník 1999, 111/1999, číslo 359. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>

Jiné zdroje

Dětský domov a školní jídelna Přerov: Vnitřní řád zařízení. In: *DDPřerov: Dokumenty* [online]. Přerov: b, 2019, 2019-12-17 [cit. 2023-05-04]. Dostupné z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

Dětský domov Přerov: *Historie dětského domova Přerov. Dětský domov Přerov: b.p.* [online]. Dětský domov Přerov: b, 2021, 2021 [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: <https://ddprerov.cz/o-nas/>

Organizační struktura: b.p. In: *Dětský domov a školní jídelna Přerov: O nás* [online]. b.m.v.: b, 2021, b.d.v. [cit. 2023-05-04]. Dostupné z: <https://ddprerov.cz/o-nas/>
ŠVANCAR, Zdeněk a Jana BURIÁNOVÁ. *Speciálně-pedagogické problémy ústavní a ochranné výchovy*: b.p. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1988. ISBN

VANČATA, Václav. Evoluce kostry, Prenatální ontogeneze: Antropologický ústav PřF MU. In: *MUNI IS: Informační systém Masarykovy univerzity* [online]. Brno: b, b.r., b.d.v. [cit. 2023-06-14]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/sci/podzim2016/Bi6868/um/Evoluce_kostry_cloveka_prenatalni_ontogeneze_2016.pdf

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM: „CESTA K SAMOSTATNOSTI A SOBĚSTAČNOSTI“. In: . Přerov: b, 2020, ročník 2020, číslo 342. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/skolni_vzdelavaci_program.pdf

VNITŘNÍ ŘÁD ZAŘÍZENÍ: b.p. In: . Přerov: b, 2020, ročník 2019, číslo 705. Dostupné také z: https://ddprerov.cz/wp-content/uploads/2021/11/vnitri_rad_zarizeni2020.pdf

KNECHTOVÁ, Zdeňka, Andrea POKORNÁ, Edita PEŠÁKOVÁ a Dana DOLANOVÁ. *Kvalitativní výzkum*: b.p. In: *MUNI IS: Informační systém Masarykovy univerzity* [online]. Brno: b, b.r., b.d.v. [cit. 2023-06-19]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/lf/js19/metodika_zp/web/pages/06-kvalitativni.html

Výzkumný rozhovor: *Kvalitativní výzkum užívající techniku rozhovoru krok za krokem*. In: *MUNI IS: Informační systém Masarykovy univerzity* [online]. Brno: b, 2017, b.d.v. [cit.

2023-06-19]. Dostupné z:https://is.muni.cz/el/1421/podzim2017/PS_BA016/um/_----Interview_-_prezentace_pro_studenty_a_zadani_semestrove_prace.pptx.pdf

ZEZULOVÁ, Jana. *Kvalita života dětí v dětském domově v České Kamenici*: b.p. 1. Olomouc, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Dagmar Pitnerová.

Legislativa a systém sociálně-právní ochrany: CO ZNAMENÁ, KDYŽ SE ŘEKNE SOCIÁLNĚ-PRAVNÍ OCHRANA DĚTÍ?. In: *MPSV: Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. b.m.v.: b, b.r., b.d.v. [cit. 2023-06-19]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/legislativa-a-system-socialne-pravni-ochrany>

Seznam příloh

Obrázek č.1 Organizační struktura dětského domova, str. 11

Obrázek č. 2. Poskytování kapesného, str. 39

Tabulka č.1- Kódy, str. 52